

Grčka morfologija 1 – čitanka

Vježbe 1–20

Odsjek za klasičnu filologiju
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

16. studenoga 2018.

Predgovor

O ovoj čitanci

Ovaj izbor komentiranih tekstova namijenjen je upoznavanju studenata prve godine studija grčkog jezika i književnosti s autentičnom starogrčkom prozom, i dio je literature obaveznog kolegija *Grčka morfologija 1*. Izbor uključuje autore poput Herodota i Ezopa, Platona, Ksenofonta i Tukidida, Aristotela, Lizije, Izokrata i Demostena, pa sve do Polibija, Marka Aurelija, Filostrata, Ahileja Tacija i Plotina; zastupljeni su historiografija i filozofska proza, govorništvo, pripovijesti, basne.

Kratkim su odlomcima dodane tri vrste komentara. U uvodu su predstavljeni autor (kada se susreće prvi put) i tekst iz kojeg odlomak potječe. Nakon samog teksta slijede rečenice, raščlanjene i složene tako da povećaju sintaktičku i semantičku preglednost (posebno su istaknute konstrukcije genitiva apsolutnog i akuzativa, odnosno nominativa s infinitivom), te gramatički komentar uz njih. Potonji je komentar, opet, dvojak: za imenske riječi (član, imenice, pridjevi, zamjenice) donose se samo brojevi paragrafa koji upućuju studenta na relevantne dijelove *Grčke gramatike* Augusta Musića i Nikole Majnarića, standardni školski priručnik za opis grčkog jezika; glagolski su oblici, međutim, identificirani vrlo detaljno – navedena je rječnička natuknica u kojoj se mogu naći, opisane su sve njihove gramatičke kategorije. Nepromjenjive riječi, poput priloga i veznika, nisu komentirane; studenti će ih naći u pomaganju poput *Grčko-hrvatskog rječnika* Gorskoga i Majnarića, ili na internetskom rječničkom portalu *Logeion* Sveučilišta u Chicagu.

Zadatak je studenata da, uz pomoć komentara i referentne literature, kod kuće prirede svaki tekst – da ga na nastavi budu sposobni pročitati i prevesti na hrvatski, te identificirati i morfološki opisati imenske oblike koje susreću. Također, očekuje se da studenti nauče određeni broj riječi iz ovih tekstova, uz pomoć popisa i vježbi koje će naći na stranicama kolegija *Grčka morfologija 1* Sustava učenja na daljinu Omega (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu).

Izbor su sastavili i komentare priredili nastavnici Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (abecednim redom): Irena Bratičević, Nina Čengić, Neven Jovanović, Vlado Rezar, Petra Šoštarić, Ninoslav Zubović.

Čitanka je priređena računalnim programima za slaganje teksta L^AT_EX i X_YL^AT_EX. Izvorni kod dostupan je u repozitoriju Bitbucket, na URL adresi bitbucket.org/nevenjovanovic/hellenismos.

U Zagrebu, rujna 2018.

Obavezna referentna literatura

Grčka morfologija 1, elektronska verzija kolegija, Sustav učenja na daljinu Omega, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, pristupljeno 23. kolovoza 2018. na adresi <https://omega.ffzg.hr/course/view.php?id=1615>

August Musić, Nikola Majnarić, *Gramatika grčkoga jezika*, Zagreb (bilo koje izdanje)

Oton Gorski, Niko Majnarić, *Grčko-hrvatski rječnik*, Zagreb (bilo koje izdanje)

Stjepan Senc, *Grčko-hrvatski rječnik*, Zagreb (bilo koje izdanje)

Logeion. Pristupljeno 23. kolovoza 2018. na adresi <http://logeion.uchicago.edu/>

Ovo djelo je ustupljeno pod Creative Commons licencom Imenovanje 3.0 ne-lokalizirana licenca. Da biste vidjeli primjerak te licence, posjetite <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/> ili pošaljite pismo na Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SAD.

Poglavlje 1

Ezop, Basne 216

O autoru

Ezop (Ἀἰσωπος, ? 620-564. pr. Kr.; *floruit* oko 570. pr. Kr.) grčki je autor basni, čija izvorna djela nisu sačuvana, a o životu se malo toga zna.

Točno mjesto Ezopova rođenja nije poznato. Izvori se slažu da je Ezop prvotno bio rob, koji je zatim bio oslobođen. Prema Plutarhu (Plut. de sera, 556 E 1-557 A 10), ubijen je u Delfima. O Ezopovu životu je sačuvano mnoštvo anegdota. Jedan takav anegdotalan podatak odnosi se na njegovu navodnu iznimnu tjelesnu deformiranost.

U tradiciji se Ezopovo ime prvenstveno se povezuje sa životinjskom basnom (αἶνος), književnom vrstom u kojoj se miješaju elementi satire, fantazije i moralne poduke. U basnama su često glavni likovi životinje s ljudskim karakteristikama (govor, razmišljanje...). Filolozi pretpostavljaju da su Ezopove basne bile zapisane već u 5. st. pr. Kr, a bile su vrlo popularne u Ateni klasičnog perioda.

Ezopov korpus basni sačuvan je predajom niza grčkih i latinskih autora. Demetrije iz Falerona sastavio je (za nas izgublenu) zbirku u deset knjiga kao priručnik govornicima. Najpoznatiji sakupljač Ezopovih basni bio je Fedar, koji ih je u 1. st. prepjevao na latinski.

O tekstu

U ovoj basni jasne moralne poduke suprotstavljene su strane majka i sin: kako nije na vrijeme ispravljala djetetove krive postupke i kažnjavala krađu, dijete nije naučilo što je loše ponašanje. Nastavljaljući krasti, sada već kao mladić, sin bude uhvaćen na djelu i osuđen na smrt. Dok ga je majka tada korila, sin joj, ljut, odgrize uho. Na majčino pitanje zašto je to učinio, sin joj je objasnio da stradava jer ga je ostavila bez roditeljskog odgoja.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Aesop. Fabulae 216

ΠΑΙΣ ΚΛΕΠΤΗΣ ΚΑΙ ΜΗΤΗΡ

Παῖς ἐκ διδασκαλείου τὴν τοῦ συμφοιτητοῦ δέλτον ἀφελόμενος τῇ μητρὶ ἐκόμισε. τῆς δὲ οὐ μόνον αὐτὸν μὴ ἐπιπληξάσης, ἀλλὰ καὶ ἐπαινεσάσης αὐτὸν ἐκ δευτέρου ἱμάτιον κλέψας ἤνεγκεν αὐτῇ· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀποδεξαμένης αὐτῆς προῖων τοῖς χρόνοις ὡς νεανίας ἐγένετο, ἤδη καὶ τὰ μείζονα κλέπτειν ἐπεχείρει. ληφθεὶς δέ ποτε ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ περιαγκωνισθεὶς ἐπὶ τὸν δῆμιον ἀπήγετο. τῆς δὲ μητρὸς ἐπακολουθούσης αὐτῷ καὶ στερνοκοπούσης εἶπε βούλεσθαί τι αὐτῇ πρὸς τὸ οὕς εἰπεῖν καὶ προσελθούσης αὐτῆς ταχέως τοῦ ὠτίου ἐπιλαβόμενος καταδῆξας ἀφείλετο. τῆς δὲ κατηγορούσης αὐτοῦ δυσσέβειαν, εἶπερ μὴ ἀρκεσθεὶς οἷς ἤδη πεπλημμέληκε καὶ τὴν μητέρα ἐλωβήσατο, ἐκεῖνος ὑπολαβὼν ἔφη· „ἀλλ' ὅτε σοι πρῶτον τὴν δέλτον κλέψας ἤνεγκα, εἰ ἐπέπληξάς μοι, οὐκ ἂν μέχρι τούτου ἐχώρησα καὶ ἐπὶ θάνατον ἡγόμην.”

ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς μὴ κολαζόμενον ἐπὶ μείζον αὖξεται.

Analiza i komentar

- brojevi paragrafa upućuju na odgovarajući dio Musiceve gramatike koji obrađuje morfologiju imena ili sintaksu
- glagoli su navedeni u rječničkom obliku i morfološki analizirani
- članovi konstrukcije genitiva apsolutnog (GA) potcrtani su dvjema crtama
- članovi konstrukcije akuzativa s infinitivom (A+I) potcrtani su jednom crtom
- nepromjenjive riječi (poput priloga i veznika) koje nisu komentirane potražite u rječniku

ΠΑΙΣ ΚΛΕΠΤΗΣ
ΚΑΙ
ΜΗΤΗΡ

ΠΑΙΣ § 127
ΚΛΕΠΤΗΣ § 100
ΜΗΤΗΡ § 148

Παῖς
ἐκ διδασκαλείου
τὴν τοῦ συμφοιτητοῦ δέλτον
ἀφελόμενος
τῇ μητρὶ
ἐκόμισε.

Παῖς § 127
ἐκ διδασκαλείου § 82; prijedložni izraz, ἐκ + gen: „od“, § 418
τοῦ συμφοιτητοῦ § 80, 82
ἀφελόμενος ἀφαιρέομαι: uzeti; nom. sg. m. r. ptc. aor. medpas., “uzevši”
τῇ μητρὶ § 146, 148
ἐκόμισε κομίζω + dat: odnijeti; 3. l. sg. ind. aor. akt.

τῆς δὲ
οὐ μόνον
αὐτὸν μὴ ἐπιπληξάσης,
ἀλλὰ καὶ
ἐπαινεσάσης αὐτὸν
ἐκ δευτέρου
ἱμάτιον κλέψας ἤνεγκεν αὐτῇ.

οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ veznik, „ne samo... nego i“, § 513.1
οὐ, μὴ negacije, “ne”, § 508, 509, 2.
τῆς μὴ ἐπιπληξάσης ἐπιπλήσσω: kazniti, prekoriti; gen. sg. ž. r. ptc. aor. akt; GA, oznaka vremena, „pošto...“

(τῆς) ἐπαινεσάσης ἐπαινέω: pohvaliti; gen.sg. ž.r. ptc.aor.akt; GA, „po-
što...”

αὐτὸν § 207

ἐκ δευτέρου prilog vremena, prijevod: „drugi puta” § 223

ἰμάτιον § 82

κλέψας κλέπτω: krasti; nom. sg. m. r. ptc. aor. akt.

ἤνεγκεν φέρω: donijeti, 3. l. sg. ind. aor. akt.

αὐτῇ § 207

ἔτι δὲ μᾶλλον

ἀποδεξαμένης αὐτῆς

προΐων τοῖς χρόνοις

ὥς νεανίας ἐγένετο,

ἤδη καὶ

τὰ μείζονα κλέπτειν ἐπεχείρει.

δὲ postpozitivna čestica, ovdje suprotnog značenja: „a“. U hrvatskom se stavlja na prvo mjesto u rečenici

μᾶλλον § 204. 3; komparativ priloga; prijevod: „više“

ἀποδεξαμένης αὐτῆς ἀποδέχομαι: primiti; gen. sg. ž. r. ptc. aor. med;

GA, oznaka vremena, prijevod: „kad...“; § 207

τοῖς χρόνοις § 80, 82, TKTk

προΐων προσερχόμαι: nastaviti; nom. sg. m. r. ptc. prez. akt.

ὥς...ἐγένετο vremenska rečenica, “kad...”

νεανίας § 100

ἐγένετο γίγνομαι: postajati, biti; 3. l. sg. ind. aor. med.

τὰ μείζονα § 196, 200

κλέπτειν κλέπτω: krasti; inf. prez. akt.

ἐπεχείρει ἐπιχειρέω: usuditi se; 3. l. sg. impf. akt.

ληφθεὶς

δέ

ποτε

ἐπ’ αὐτοφώρῳ

καὶ περιαγκωνισθεὶς

ἐπὶ τὸν δῆμιον

ἀπήγετο.

ληφθεὶς λαμβάνω: uhvatiti; nom. sg. m. r. ptc. aor. pas.
 ληφθεὶς ἐπ’ αὐτοφώρῳ ἐπ’ αὐτοφώρῳ λαμβάνειν: uhvatiti na djelu
 περιαγκωνισθεὶς περιαγκωνίζω: svezati ruke na leđima; nom. sg. m. r.
 ptc. aor. pas; prijevod: „ruku svezanih na leđima”
 ἐπὶ τὸν δῆμιον § 80, 82; prijedložni izraz, ἐπὶ+ak: „k“, oznaka mjesta, §
 418, 436
 ἀπήγετο ἀπάγω: dovesti; 3. l. sg. impf. medpas.

τῆς δὲ μητρὸς ἐπακολουθούσης αὐτῷ
 καὶ στερνοκοπούσης
 εἶπε
 βούλεσθαί τι αὐτῇ πρὸς τὸ οὕς εἰπεῖν
 καὶ
 προσελθούσης αὐτῆς
 ταχέως
 τοῦ ὤτιου ἐπιλαβόμενος καταδήξας
 ἀφείλετο.

τῆς δὲ μητρὸς ἐπακολουθούσης ἐπακολουθέω + dat: pratiti koga; gen. sg.
 ž. r. ptc. prez. akt., GA; oznaka uzroka, prijevod: „kako...“; § 146,
 148
 (τῆς μητρὸς) στερνοκοπούσης στερνοκοπέομαι: udarati se u prsa od žalosti;
 gen. sg. ž. r. ptc. prez. akt; GA; oznaka način, prijevod: „udarajući
 se u prsa od žalosti“; § 146, 148, 504
 αὐτῷ § 207
 εἶπε ἀγορεύω: govoriti; 3. l. sg. ind. aor. akt.
 βούλεσθαί βούλομαι: željeti; inf. prez. medpas.
 τι § 217
 αὐτῇ § 207
 πρὸς τὸ οὕς § 128; prijedložni izraz, πρὸς + ak: „na“, § 418, 435
 εἰπεῖν ἀγορεύω: govoriti, inf. aor. akt.
 αὐτῆς § 207
 προσελθούσης προσέρχομαι: približiti se, prići bliže; gen. sg. ž. r. ptc. aor.
 akt.
 προσελθούσης αὐτῆς GA, genitiv apsolutni, § 504
 ταχέως § 204, 353
 τοῦ ὤτιου § 80, 82
 ἐπιλαβόμενος ἐπιλαμβάνω: zgrabiti, nom. sg. m. r. ptc. aor. med.

καταδήξας καταδάκνω: ugristi, nom. sg. m. r. ptc. aor. akt.

ἀφείλετο ἀφαιρέω: 3. l. sg. ind. aor. med.

τῆς δὲ κατηγορούσης αὐτοῦ δυσσέβειαν,

εἴπερ μὴ ἀρκεσθῆεις

οἷς ἤδη πεπλημμέληκε

καὶ

τὴν μητέρα ἐλωβήσατο,

ἐκεῖνος ὑπολαβὼν ἔφη·

τῆς § 80, 90

δὲ postpozitivna čestica, ovdje suprotnog značenja: „a“. U hrvatskom se stavlja na prvo mjesto u rečenici

τῆς δὲ κατηγορούσης κατηγορέω: optužiti koga; gen. sg. ž. r. ptc. prez. akt.; GA; oznaka vremena, „kad...“

αὐτοῦ § 207

δυσσέβειαν § 80, 90

εἴπερ veznik, “iako”

μὴ negacija, § 508, 509.2

ἀρκεσθῆεις ἀρκέω: čuvati, braniti; nom. sg. m. r. ptc. aor. pas.

οἷς § 214

πεπλημμέληκε πλημμελέω: pogriješiti; 3. l. sg. ind. perf. akt.

τὴν μητέρα § 90, 148

ἐλωβήσατο λωβάομαι: osakatiti; 3. l. sg. ind. aor. med.

ἐκεῖνος § 213

ὑπολαβὼν ὑπολαμβάνω: odvratiti, nom. sg. ptc. aor. akt.

ἔφη φημί: reći; 3. l. sg. impf. akt; u dijalogu: ὑπολαβὼν ἔφη „odvrativši reče“

„ἀλλ’

ὅτε

σοι πρῶτον τὴν δέλτον κλέψας ἤνεγκα,

εἰ ἐπέπληξάς μοι,

οὐκ ἂν μέχρι τούτου ἐχώρησα

καὶ

ἐπὶ θάνατον ἡγόμην.”

ἀλλ' = ἀλλά § 68.c, suprotni veznik: „nego“

ὅτε veznik: „kada“

σοι § 205

κλέφας κλέπτω: krasti; nom. sg. m. r. ptc. aor. akt.

τὴν δέλτον § 80, 90, 82, 83

ἤνεγκα φέρω: nositi; 1. l. sg. ind. aor. akt.

εἰ pogodbeni veznik, „da“

ἐπέπληξας ἐπιπλήσσω: prekorigiti; 2. l. sg. ind. aor. akt.

μοι § 205

οὐκ ἂν... ἐχώρησα χωρέω: doći; 1. l. sg. ind. aor. akt.

μέχρι τούτου § 213.2; prijedložni izraz, μέχρι + gen: „do“, § 417

ἐπὶ θάνατον § 82; prijedložni izraz: ἐπὶ + ak: „k“ § 418, 436

ἡγόμην ἄγω: voditi; 1. l. sg. impf. medpas.

ὁ λόγος δηλοῖ,

ὅτι

τὸ κατ' ἀρχὰς μὴ κολαζόμενον

ἐπὶ μεῖζον αὖξεται.

ὁ λόγος § 80, 82

δηλοῖ δηλώω: pokazivati; 3. l. sg. ind. prez. akt

ὅτι izrični veznik: „da“

κατ' ἀρχὰς prilog vremena: „na početku“

τὸ μὴ κολαζόμενον κολάζω: kazniti; nom. sg. s. r. ptc. prez. medpas.;

„ono što se ne kazni“

ἐπὶ μεῖζον § 200.1; adverbijalno značenje: „na više“; § 418

αὖξεται αὐξάνω: umnožavati se; 3. l. sg. ind. prez. akt.

Poglavlje 2

Platon, Meneksen 237c

O autoru

Platon (grč. Πλάτων, lat. Plato, 427.–347.) potječe iz ugledne atenske plemićke loze. Oko 407. postaje Sokratov učenik. Nakon učiteljeve smrti napušta Atenu te poduzima brojna putovanja. S četrdesetak godina dolazi u Sirakuzu na Siciliji. Njegov nazor o nužnosti vladavine filozofa postaje preopasan tamošnjem vladaru, tiraninu Dioniziju I., pa oko 387. mora napustiti grad. Dva sljedeća putovanja u Sirakuzu (367.–65. i 361.–60.) k Dioniziju II. završila su također bez uspjeha. Oko 360. Platon se posvećuje isključivo vođenju svoje Akademije, koju je osnovao u Ateni oko 387.

Spisateljsku djelatnost počeo je nakon Sokratove smrti 399. Vjerojatno su sačuvani svi Platonovi spisi, tj. tridesetak dijaloga i niz pisama, od čega se manji dio smatra neautentičnim. Platon je djela sastavljao gotovo isključivo u dijaloškoj formi, u kojoj njegovo mišljenje kruži oko svoga predmeta u otvorenom, ispitivačkom razgovoru. Tako misli sudionika u razgovoru postižu iznimno veliku zornost i životnost. Djela mu se obično dijele u tri skupine: (1) rani dijalozi (do prvog sicilskog putovanja): *Apologija*, *Protagora*, *Eutifron*, *Lahe*, *Država I* i dr.; (2) srednji dijalozi (do drugog sicilskog putovanja): *Gorgija*, *Kratil*, *Menon*, *Fedon*, *Simpozij*, *Država II-X*, *Fedar* i dr.; (3) kasni dijalozi (nakon 365.): *Teetet*, *Parmenid*, *Sofist*, *Timej*, *Kritija*, *Zakoni*, *Državnik*, *Fileb* i dr.

Interpretacija dijaloga nameće brojne probleme. Na primjer, teško je razlučiti misaoni udio historijskog Sokrata, koji u gotovo svim dijalozima ima glavnu ulogu, od Platonova udjela. Zbog izrazito dugog vremenskog raspona nastanka dijalozi odražavaju dinamiku razvoja Platonova nauka. U ranim se dijalozima pomoću etičkih pojmovnih određenja provodi sokratovska metoda (majeutika, primaljska vještina). Dominantna je tema vrlina (ἀρετή), a dijalozi većinom završavaju bez rezultata, u aporijama. U srednjim dijalozima Platon razvija nauk o idejama koje postaju temelj njegovim teorijama o čo-

vjeku i idealnoj državi. U kasnim dijalozima dalje se produbljuje diskusija o problemima načetim u srednjim dijalozima, a nauk o idejama samokritički se podvrgava temeljitoj reviziji.

Utjecaj Platona u duhovnoj povijesti teško je prenasaglasiti. Dovoljno je navesti misao britanskog filozofa A. N. Whiteheada: “The safest general characterization of the European philosophical tradition is that it consists of a series of footnotes to Plato. I do not mean the systematic scheme of thought which scholars have doubtfully extracted from his writings. I allude to the wealth of general ideas scattered through them”.

O tekstu

Meneksen (Μενέξενος) pripada ranim Platonovim dijalozima (pretpostavlja se da je nastao između 386. i 380. po Kr.). Dijalog vode Sokrat i Meneksen u trenutku kada se u Ateni očekuje izbor govornika koji će pogrebnim govorom popratiti skorašnje javne pogrebne počasti. Potaknut Sokratovim ironičnim primjedbama o onodobnim govornicima, Meneksen ga izaziva da sam iznese uzoran pogrebni govor, a Sokrat nato izlaže onaj koji je dan prije čuo od Aspazije, čuvene atenske intelektualke za koju kaže da ga je, jednako kao i Perikla, učila govorništvu. U Sokratovu govoru u čast poginulim ratnicima, koji zauzima najveći dio *Meneksena*, mnogi vide parodiju pogrebnoga govora, onoga koji je palim Atenjanima održao Periklo, a koji prenosi Tukidid u *Povijesti Peloponeskog rata*. Odabrani odlomak dio je Sokratova elogija Atike kao bogate i uspješne zemlje koja daje dobro podrijetlo i vrsnu naobrazbu.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Plat. Menex. 237c

Ἔστι δὲ ἀξία ἡ χώρα καὶ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι, οὐ μόνον ὑφ’ ἡμῶν, πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον ὅτι τυγχάνει οὕσα θεοφιλῆς. μαρτυρεῖ δὲ ἡμῶν τῷ λόγῳ ἡ τῶν ἀμφισβητησάντων περὶ αὐτῆς θεῶν ἔρις τε καὶ κρίσις· ἦν δὲ θεοὶ ἐπῆνεσαν, πῶς οὐχ ὑπ’ ἀνθρώπων γε συμπάντων δικαία ἐπαινεῖσθαι; δεύτερος δὲ ἔπαινος δικαίως ἂν αὐτῆς εἴη, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἡ πᾶσα γῆ ἀνεδίδου καὶ ἔφυνε ζῶα παντοδαπά, θηρία τε καὶ βοτά, ἐν τούτῳ ἡ ἡμετέρα θηρίων μὲν ἀγρίων ἄγονος καὶ καθαρά ἐφάνη, ἐξελέξατο δὲ τῶν ζώων καὶ ἐγέννησεν

ἄνθρωπον, ὃ συνέσει τε ὑπερέχει τῶν ἄλλων καὶ δίκην καὶ θεοὺς μόνον νομίζει.

Analiza i komentar

Ἔστι δὲ ἀξία ἡ χώρα
καὶ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπαινέσθαι,
οὐ μόνον ὑφ' ἡμῶν,
πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ,
πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον
ὅτι τυγχάνει οὖσα θεοφιλῆς.

ἔστι εἰμί: biti, 3. l. sg. ind. prez.

ἀξία § 103

ἡ χώρα § 90

ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων § 193, 82; ὑπό + genitiv uz pasiv (ἐπαινέσθαι) upućuje na vršitelja radnje

ἐπαινέσθαι ἐπαινέω: hvaliti; inf. prez. mediop.; dopuna uz izraz ἀξία ἐστί, „vrijedna da bude hvaljena, da ju hvale, vrijedna hvale“ (§ 492)

οὐ μόνον „ne samo“

ὑφ' ἡμῶν § 205; promjena suglasnika pred hakom, ὑπὸ ἡμῶν > ὑπ' ἡμῶν > ὑφ' ἡμῶν: § 74

πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ § 212; „iz mnogog drugog razloga“ (dativ za izricanje uzroka: § 414.2)

πρῶτον ... καὶ μέγιστον § 223, 200; prevedi priložno: „prvo i najviše“

ὅτι uzročni veznik (§ 468)

τυγχάνει τυγχάνω: desiti se; 3. l. sg. ind. prez. akt.; uz particip (οὖσα) prevesti priložno („upravo“), a particip finitno

οὖσα εἰμί: biti; ptc. prez. n. sg. f. (odnosi se na χώρα)

θεοφιλῆς § 194.2

μαρτυρεῖ δὲ ἡμῶν τῷ λόγῳ

ἡ τῶν ἀμφισβητησάντων περὶ αὐτῆς θεῶν ἔρις
τε καὶ κρίσις.

μαρτυρεῖ μαρτυρέω: svjedočiti + τινί, o čemu; 1. l. sg. ind. prez. akt.

ἡμῶν § 205, 211.2.b

τῷ λόγῳ § 82

ἢ ... ἔρις § 123

τῶν ἀμφισβητησάντων ... θεῶν ἀμφισβητέω: prisvajati si + περί τινος, što;
ptc. aor. akt. gen. pl. m.]

περὶ αὐτῆς § 207

κρίσις § 165

ἦν δὲ θεοὶ ἐπήνεσαν,
πῶς οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε συμπάντων
δικαία ἐπαινεῖσθαι;

ἦν § 215

θεοὶ § 82

ἐπήνεσαν ἐπαινέω: hvaliti; 3. l. pl. ind. aor. akt.

πῶς § 221

ὑπ' ἀνθρώπων γε συμπάντων § 193, 82

δικαία § 103; s infinitivom (ἐπαινεῖσθαι): „zaslužuje“

ἐπαινεῖσθαι ἐπαινέω: hvaliti; inf. prez. mediop.

δεύτερος δὲ ἔπαινος δικαίως ἂν αὐτῆς εἶη,
ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ,
ἐν ᾧ ἡ πᾶσα γῆ
ἀνεδίδου καὶ ἔφυε ζῷα παντοδαπά, θηρία τε καὶ βοτά,
ἐν τούτῳ ἡ ἡμετέρα
θηρίων μὲν ἀγρίων ἄγονος καὶ καθαρά ἐφάνη,
ἐξελέξατο δὲ τῶν ζώων καὶ ἐγέννησεν ἄνθρωπον,
ὃ συνέσει τε ὑπερέχει τῶν ἄλλων
καὶ δίκην καὶ θεοὺς μόνον νομίζει

δεύτερος ... ἔπαινος § 223, 82

δικαίως § 204

ἂν ... εἶη εἰμί: biti, 3. l. sg. opt., za izricanje mogućnosti u sadašnjosti (§ 464.2)

αὐτῆς § 207; genitiv objektni uz ἔπαινος (§ 394)

ὅτι izrični veznik (§ 467)

ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ § 213, 82; ἐν za izricanje vremena
 ἐν ᾧ § 215; početak odnosne rečenice
 ἡ πᾶσα γῆ § 193, 90
 ἀνεδίδου ἀναδίδωμι: iznijeti, donijeti; 3. l. sg. impf. akt.
 ἔφυνε φύω: roditi; 3. l. sg. impf. akt.
 ζῶα παντοδαπά § 82, 103
 θηρία § 82
 βοτά § 82
 ἐν τούτῳ § 213, sc. τῷ χρόνῳ
 ἡ ἡμετέρα § 210, sc. γῆ
 θηρίων ... ἀγρίων § 82, 103; genitiv objektni uz ἄγονος (§ 394) i genitiv
 odvajanja uz καθάρᾳ (§ 402.2)
 ἄγονος § 103, 106; koji ne rađa + τινός, što
 καθάρᾳ § 103
 ἐφάνη φαίνω: pokazati; 3. l. sg. ind. aor. pas.
 ἐξελέξατο ἐκλέγω: odabrati + τινός, od čega; 3. l. sg. ind. aor. mediop.
 τῶν ζώων § 82
 ἐγέννησεν γεννάω: roditi, stvoriti; 3. l. sg. ind. aor. akt.
 ἄνθρωπον § 82
 ὃ § 215, uvodi odnosnu rečenicu
 συνέσει § 165
 ὑπερέχει ὑπερέχω: nadmašiti + τινός, koga; 3. l. sg. ind. prez. akt.
 τῶν ἄλλων § 212
 δίκην § 90
 θεοὺς § 82
 μόνον od priložnoga “jedino“ sc. “jedini“
 νομίζει νομίζω: priznavati, štovati

Poglavlje 3

Lukijan, Dvapat optužen 2, 9

O autoru

Lukijan (Λουκιανός, Lucianus), grčki retoričar i prozni pisac (Samozata na rijeci Eufratu, danas Samsat u Turskoj, oko 115 – ? Atena, nakon 180). Životopis mu se može tek uvjetno rekonstruirati iz rijetkih autobiografskih očitovanja: materinski mu je jezik najvjerojatnije bio aramejski, no izvršno je ovladao grčkim i stekao zavidno retoričko i književno obrazovanje; nakon kraće odvjjetničke karijere i mnogobrojnih putovanja, na kojima je, u tradiciji druge sofistike, držao javna predavanja, deklamirao i poučavao retoriku, nastanio se u Ateni i posvetio pisanju.

Od oko osamdesetak očuvanih spisa koji se danas pripisuju Lukijanu, desetak ih je dvojbene autentičnosti. Obično se razlikuju retorički spisi, dijalози, menipski spisi, pamfleti i pripovjedna djela. Danas se najboljim Lukijanovim djelom smatraju *Istinite pripovijesti* (Ἀληθῆ διηγήματα), tipični Lukijanov žanrovski hibrid: mješavina parodije, menipske satire i znanstvenofantastične pripovijesti.

Skeptičan prema svakoj dogmi, nemilosrdan u izrugivanju ljudske gluposti, Lukijan je bio osobito rado čitan u humanizmu (Poggio Bracciolini, Giovanni Pontano, Ulrich von Hutten, Philipp Melanchthon); Erazmova *Pohvala ludosti* izravan je plod oduševljenja Lukijanom.

O tekstu

Filozofski dijalog Δὲς κατηγορούμενος (latinski *Bis accusatus*, *Dvapat optužen*) počinje Zeusovom invektivom upućenom filozofima koji smatraju da je bogovima lako. Zeus objašnjava da ipak nije tako.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Luc. Bis accusatus 2.9

Ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ πάντων βασιλεὺς καὶ πατὴρ ὅσας μὲν ἀηδίας ἀνέχομαι, ὅσα δὲ πράγματα ἔχω πρὸς τοσαύτας φροντίδας διηρημένος· ὧς πρῶτα μὲν τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα ἐπισκοπεῖν ἀναγκαῖον ὁπόσοι τι ἡμῖν συνδιαπράττουσι τῆς ἀρχῆς, ὥς μὴ βλακεύωσιν ἐν αὐτοῖς, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτῷ μυρία ἄττα πράττειν καὶ σχεδὸν ἀνεφικτα ὑπὸ λεπτότητος· οὐ γὰρ μόνον τὰ κεφάλαια ταῦτα τῆς διοικήσεως, ὑετοὺς καὶ χαλάζας καὶ πνεύματα καὶ ἀστραπὰς αὐτὸς οἰκονομησάμενος καὶ διατάξας πέπαυμαι τῶν ἐπὶ μέρους φροντίδων ἀπηλλαγμένος, ἀλλὰ με δεῖ καὶ ταῦτα μὲν ποιεῖν ἀποβλέπειν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπανταχόσε καὶ πάντα ἐπισκοπεῖν ὥσπερ τὸν ἐν τῇ Νεμέᾳ βουκόλον, τοὺς κλέπτοντας, τοὺς ἐπιорκοῦντας, τοὺς θύοντας, εἴ τις ἔσπεισε, πόθεν ἢ κνῖσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται, τίς νοσῶν ἢ πλέων ἐκάλεσεν, καὶ τὸ πάντων ἐπιπονώτατον, ὑφ' ἑνα καιρὸν ἐν τε Ὀλυμπίᾳ τῇ ἐκατόμβῃ παρεῖναι καὶ ἐν Βαβυλῶνι τοὺς πολεμοῦντας ἐπισκοπεῖν καὶ ἐν Γέταις χαλαζᾶν καὶ ἐν Αἰθίοφιν εὐωχεῖσθαι.

Analiza i komentar

Ἐγὼ δὲ αὐτὸς
ὁ πάντων βασιλεὺς καὶ πατὴρ
ὅσας μὲν ἀηδίας ἀνέχομαι,
ὅσα δὲ πράγματα ἔχω
πρὸς τοσαύτας φροντίδας
διηρημένος·

Ἐγὼ § 205

αὐτὸς § 207

πάντων § 193

βασιλεὺς § 175

πατὴρ § 146

ὅσας § 219, 103

ἀηδίας § 90

ἀνέχομαι § 327, 447, 1 ἀνέχω 1. l. sg. ind. prez. mp. „podnosim“

ὅσα πράγματα § 219, 103, 123

ἔχω § 327, 447, 1 ἔχω 1. l. sg. ind. prez. akt., „imam“

πρὸς τοσαύτας φροντίδας § 123, 435

διηρημένος § 327, διαιρέω „podijeljen“

ὧ̃ πρώτα μὲν

τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα

ἐπισκοπεῖν ἀναγκαῖον

ὅποσοι τι ἡμῖν συνδιαπράττουσι τῆς ἀρχῆς,

ὥς μὴ βλακεύωσιν ἐν αὐτοῖς,

ἔπειτα δὲ καὶ αὐτῷ μυρία ἄττα πράττειν

καὶ σχεδὸν ἀνέφικτα

ὕπὸ λεπτότητος·

ὧ̃ § 215

πρώτα § 391

τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα § TKTK posvojni genitiv

ἐπισκοπεῖν inf. prez. akt. ἐπισκοπέω, „nadgledati“

ἀναγκαῖον § 103

ὅποσοι § 219

τι § 217

ἡμῖν § 205

συνδιαπράττουσι 3. l. pl. ind. prez. akt. συνδιαπράττω

τῆς ἀρχῆς § 90

βλακεύωσιν βλακεύω, 3. l. pl. konj. prez. akt. namjerna rečenica § TKTK

“da ne bi zabušavali“

ἐν αὐτοῖς § 207, 426

αὐτῷ § 207

μυρία § 223

ἄττα § 217

πράττειν inf. prez. akt. πράττω “činiti”

ἀνέφικτα § 103, 106

ὕπὸ λεπτότητος § 123, 437

οὐ γὰρ μόνον

τὰ κεφάλαια ταῦτα τῆς διοικήσεως,

ὑετοὺς καὶ χαλάζας καὶ πνεύματα καὶ ἀστραπὰς
αὐτὸς οἰκονομησάμενος καὶ διατάξας
πέπαυμαι τῶν ἐπὶ μέρους φροντίδων ἀπηλλαγμένος,
ἀλλὰ

με δεῖ καὶ ταῦτα μὲν ποιεῖν
ἀποβλέπειν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπανταχόσε
καὶ πάντα ἐπισκοπεῖν
ὥσπερ τὸν ἐν τῇ Νεμέα βουκόλον,
τοὺς κλέπτοντας,
τοὺς ἐπιорκοῦντας,
τοὺς θύοντας,
εἴ τις ἔσπεισε,
πόθεν ἢ κνῖσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται,
τίς νοσῶν ἢ πλέων ἐκάλεσεν,
καὶ τὸ πάντων ἐπιπονώτατον,
ὕφ' ἓνα καιρὸν
ἐν τε Ὀλυμπίᾳ τῇ ἐκατόμβῃ παρεῖναι
καὶ ἐν Βαβυλῶνι τοὺς πολεμοῦντας ἐπισκοπεῖν
καὶ ἐν Γέταις χαλαζᾶν
καὶ ἐν Αἰθίοψιν εὐωχεῖσθαι.

τὰ κεφάλαια ταῦτα § 103, 213.2

τῆς διοικήσεως § 165

ὑετοὺς § 82

χαλάζας § 97

πνεύματα § 123

ἀστραπὰς § 90

οἰκονομησάμενος ptc. aor. akt. n. sg. m. r. οἰκονομέω „dovevši u red
kućanstvo“

διατάξας ptc. aor. akt. n. sg. m. r. διατάσσω „posloživši“

πέπαυμαι 1. l. sg. ind. perf. akt. παύω „prestati“

τῶν ἐπὶ μέρους φροντίδων § 153, 123, 436a

ἀπηλλαγμένος ptc. perf. mp. n. sg. m. r. ἀπαλλάσσω „odvojiti“

με δεῖ 3. l. sg. ind. prez. δέω, bezlično + ACI (§ 492)

ταῦτα § 213.2

ποιεῖν inf. prez. akt.

ἀποβλέπειν inf. prez. akt.

κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον § 82, 207, 429

πάντα § 193

ἐπισκοπεῖν inf. prez. akt.

τὸν ἐν τῇ Νεμέᾳ βουκόλον § 426, 82, 90

τοὺς κλέπτοντας ptc. prez. akt. ak. pl. m. r. κλέπτω „one koji kradu“

τοὺς ἐπιγορκοῦντας ptc. prez. akt. ak. pl. m. r. ἐπιγορκέω „one koji se krivo zaklinju“

τοὺς θύοντας ptc. prez. akt. ak. pl. m. r. θύω „one koji prinose žrtvu“

εἴ τις ἔσπεισε § 217, 469 zavisna upitna rečenica; ἔσπεισε – 3. l. sg. ind. aor. akt. σπένδω „je li tko izlio žrtvu“

πόθεν ἢ κνῖσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται § 221, 446, 469 zavisna upitna rečenica

τίς νοσῶν ἢ πλέων ἐκάλεσεν § 217, 503; ptc. prez. akt. nom. sg. m. r. νοσέω, ptc. prez. akt. nom. sg. m. r. πλέω, 3. l. sg. aor. akt. καλέω

τὸ πάντων ἐπιπονώτατον § 193, 197, 395 genitiv partitivni

ὕφ' ἑνα καιρὸν § 68, 74, 82, 437, 224

ἔν...Ὀλυμπίᾳ § 90, 426

τῇ ἐκατόμβῃ § 90

παρεῖναι inf. prez. akt. πάρειμι „biti prisutan“

ἐν Βαβυλῶνι § 131, 426

τοὺς πολεμοῦντας ptc. prez. akt. ak. pl. m. r. “one koji ratuju”

ἐπισκοπεῖν inf. prez. akt. ἐπισκοπέω, „nadgledati“

ἐν Γέταις § 100, 426

χαλαζᾶν inf. prez. akt. χαλαζάω, „slati tuču“

ἐν Αἰθίοφιν § 115, 426

εὖωχεῖσθαι inf. prez. akt. εὖωχέω „gostiti se“

Poglavlje 4

Tukidid, Povijest 1, 18, 1

O autoru

Povjesničar Tukidid (Θουκυδίδης, oko 460. – oko 396. pr. Kr.) kao atenski vojskovođa sudjelovao je u prvom razdoblju Peloponeskog rata (od 431. pr. Kr.; rat će trajati do 404.), sve do 424., kada je, zbog neuspjeha u obrani važnog savezničkog grada Amfipola, bio optužen za izdaju, te prognan.

Već po izbijanju rata počeo je raditi na *Spisu o ratu Peloponežana i Atenjana* (Ἐϋγγραφή περὶ τοῦ πολέμου τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, poznat i kao *Povijest Peloponeskog rata*). Konačno ga je uobličio nakon atenskoga konačnog poraza. Djelo ima osam knjiga, ostalo je nedovršeno, a prikazuje događaje do 411. pr. Kr.

O tekstu

Na početku prve knjige *Povijesti* Tukidid sažeto prikazuje stanje u Grčkoj od najranijeg doba. Odlomak tog pregleda donesen ovdje govori o Perzijskim ratovima (490. – 479. pr. Kr.), tijekom kojih su Sparta i Atena postale najutjecajnije i vojnički najjače grčke države.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Thuc. Historiae 1.18.1

Μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη Μήδων πρὸς Ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ' αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν. καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος οἱ τε Λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμησάντων Ἑλλήνων ἡγήσαντο δυνάμει προύχοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιόντων τῶν Μήδων διανοηθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ ἀνασκευασάμενοι ἐς τὰς ναῦς ἐσβάντες ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῇ τε ἀπώσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὕστερον οὐ πολλῷ διεκρίθησαν πρὸς τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους οἱ τε ἀποστάντες βασιλέως Ἑλλήνες καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη· ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσίν. καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία, ἔπειτα διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους.

Analiza i komentar

Μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν
 ἐκ τῆς Ἑλλάδος
 οὐ πολλοῖς ἔτεσιν
 ὕστερον
 καὶ
 ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη
 Μήδων
 πρὸς Ἀθηναίους
 ἐγένετο.

Μετὰ... τὴν... κατάλυσιν § 430, § 165

δὲ čestica dé povezuje rečenicu s (izostavljenom) prethodnom, "a"

τῶν τυράννων § 82
 τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν § 375
 ἐκ τῆς Ἑλλάδος § 424, § 123
 πολλοῖς ἔτεσιν § 196, § 153
 ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη § 426, § 131, § 90, § 375
 Μήδων § 82
 πρὸς Ἀθηναίους § 435, § 103
 ἐγένετο γίγνομαι: dogoditi se; 3. l. sg. ind. aor. (med.)

δεκάτῳ δὲ ἔτει
 μετ' αὐτὴν
 αὖθις
 ὁ βάρβαρος
 τῷ μεγάλῳ στόλῳ
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 δουλωσόμενος
 ἦλθεν.

δεκάτῳ... ἔτει § 223, § 153
 δὲ čestica δέ povezuje rečenicu s prethodnom, "a"
 μετ' αὐτὴν § 68; § 430, § 207
 ὁ βάρβαρος § 82
 τῷ μεγάλῳ στόλῳ § 196, § 82
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα § 436, § 123
 δουλωσόμενος δουλόω: porobiti, pretvoriti u robove; n. sg. m. ptc. fut.
 med.
 ἦλθεν ἔρχομαι: íci; 3. l. sg. ind. aor. (akt.)

καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος
 οἳ τε Λακεδαιμόνιοι
 τῶν ξυμπολεμησάντων Ἑλλήνων
 ἡγήσαντο
 δυνάμει προύχοντες,
 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
ἐπιόντων τῶν Μήδων
 διανοηθέντες

ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν
καὶ ἀνασκευασάμενοι
ἐς τὰς ναῦς ἐσβάντες
ναυτικοὶ ἐγένοντο.

μεγάλου κινδύνου § 196, § 82

ἐπικρεμασθέντος ἐπικρεμάννυμι: objesiti; pas. nadvijati se, prijetiti; g.
sg. m. ptc. aor. pas.

οἷ τε § 40

οἷ τε Λακεδαιμόνιοι... καὶ οἱ Ἀθηναῖοι koordinacija surečenica pomoću vez-
nika τε... καὶ...

Λακεδαιμόνιοι § 103

ἑυμπολεμῶντων συμπολεμέω (atički ξυμπολεμέω): pridružiti se u ratu;
g. pl. m. ptc. aor. akt.

τῶν... Ἑλλήνων § 131

ἡγήσαντο ἡγέομαι τινός: voditi nekoga; 3. l. pl. ind. aor. (med.)

δυνάμει § 165

προύχοντες προέχω (stegnuto προὔχω) τινί: isticati se nečim; n. pl. m. ptc.
prez. akt.

οἱ Ἀθηναῖοι § 103

ἐπιόντων ἐπειμι: napasti; g. pl. m. ptc. prez. akt.

τῶν Μήδων § 82

διανοηθέντες διανοέομαι: namjeravati, odlučivati; n. pl. m. ptc. aor.
(pas.)

ἐκλιπεῖν ἐκλείπω: napustiti; inf. aor. akt.

τὴν πόλιν § 165

ἀνασκευασάμενοι ἀνασκευάζω: spakirati; n. pl. m. ptc. aor. med.

ἐς τὰς ναῦς § 419, § 180

ἐσβάντες εἰσβαίνω: ukrcati se; n. pl. m. ptc. aor. akt.

ναυτικοὶ § 103

ἐγένοντο γίγνομαι: postati; 3. l. pl. ind. aor. (med.)

κοινῇ τε ἀπωσάμενοι

τὸν βάρβαρον,

ὕστερον

οὐ πολλῶ διεκρίθησαν

πρὸς τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους

οἷ τε ἀποστάντες

βασιλέως

Ἕλληνες
καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες.

κοινῇ d. sg. f. kao prilog: "zajedno"

κοινῇ τε § 40; Tukidid osobito često povezuje rečenice sastavnim veznikom
τε

ἄπωσάμενοι ἄπωθέω: odbiti, otjerati; n. pl. m. ptc. aor. med.

τὸν βάρβαρον § 82

πολλῷ d. sg. n. kao prilog: "mnogo"

διεκρίθησαν διακρίνω: razlikovati; 3. l. pl. ind. aor. pas.

πρὸς τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους § 40, § 435, § 103; koordinaci-
ja parom sastavnih veznika τε... καὶ: "niti... niti..." (jer je rečenica
niječna)

οἷ τε ἀποστάντες § 40, § 373, ἀφίστημι: pobuniti se; n. pl. m. ptc. aor.
akt.

οἷ τε ἀποστάντες... καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες koordinacija parom sastavnih
veznika τε... καὶ

βασιλέως § 175

Ἕλληνες § 131

οἱ ξυμπολεμήσαντες § 373, συμπολεμέω (atički ξυμπολεμέω): pridružiti se
u ratu; n. pl. m. ptc. aor. akt.

δυνάμει γὰρ

ταῦτα

μέγιστα διεφάνη·

ἰσχυον γὰρ

οἱ μὲν

κατὰ γῆν,

οἱ δὲ

ναυσίν.

δυνάμει § 165

γὰρ čestica najavljuje iznošenje dokaza prethodne tvrdnje: "naime..."

ταῦτα § 213.2

μέγιστα § 200

διεφάνη διαφαίνω: pokazati kroz nešto, pas. τινι vidjeti se u nečemu; 3. l.
sg. ind. aor. pas.

ἰσχυρον ἰσχύω: biti snažan, imati nadmoć; 3. l. pl. impf. akt.
 γάρ čestica najavljuje iznošenje dokaza prethodne tvrdnje: "naime..."
 οἱ μὲν... οἱ δὲ... koordinacija: "jedni... drugi..."
 κατὰ γῆν § 429, § 107-108
 ναυσίν § 180

καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον
 ξυνέμεινεν
 ἡ ὁμαιχμία,
 ἔπειτα
 διενεχθέντες
 οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι
 ἐπολέμησαν
 μετὰ τῶν ξυμμάχων
 πρὸς ἀλλήλους.

ὀλίγον... χρόνον § 103, § 82
 μὲν... ἔπειτα... koordinacija surečenica pomoću čestice i veznika
 ξυνέμεινεν συμμένω: držati zajedno, vrijediti; 3. l. sg. ind. aor. akt.
 ἡ ὁμαιχμία § 90
 διενεχθέντες διαφέρω: medpas. svađati se; n. pl. m. ptc. aor. pas.
 οἱ Λακεδαιμόνιοι § 103; § 373
 Ἀθηναῖοι § 103
 ἐπολέμησαν πολεμέω: ratovati; 3. l. pl. ind. aor. akt.
 μετὰ τῶν ξυμμάχων § 430, § 103, § 106; § 373
 πρὸς ἀλλήλους § 435, § 212

Poglavlje 5

Ezop, Basne 83

O tekstu

Uspješan javni nastup donio je majmunu položaj kralja životinja. No, lisica se s tim ne slaže.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Aesop. Fabulae 83

ΑΛΩΠΗΞ ΚΑΙ ΠΙΘΗΚΟΣ

Ἐν συνόδῳ τῶν ἀλόγων ζώων πίθηκος ὀρχησάμενος καὶ εὐδοκίμησας βασιλεὺς ὑπ’ αὐτῶν ἐχειροτονήθη. ἀλώπηξ δὲ αὐτῷ φθονήσασα ὡς ἐθεάσατο ἓν τινι πάγῃ κρέας κείμενον, ἀγαγοῦσα αὐτὸν ἐνταῦθα ἔλεγεν, ὡς εὐροῦσα θησαυρὸν αὐτὴ μὲν οὐκ ἐχρήσατο, γέρας δὲ αὐτῷ τῆς βασιλείας τετήρηκε καὶ παρήνει αὐτῷ λαβεῖν. τοῦ δὲ ἀμελετήτως ἐπελθόντος καὶ ὑπὸ τῆς παγίδος συλληφθέντος αἰτιωμένου τε τὴν ἀλώπεκα ὡς ἐνεδρεύσασαν αὐτῷ ἐκείνη ἔφη· „ὦ πίθηκε, σὺ δὲ τοιαύτην ψυχὴν ἔχων τῶν ἀλόγων ζώων βασιλεύεις;”

οὕτως οἱ τοῖς πράγμασιν ἀπερισκέπτως ἐπιχειροῦντες πρὸς τῷ δυστυχεῖν καὶ γέλῳτα ὀφλισκάνουσιν.

Analiza i komentar**ΑΛΩΠΗΞ** § 115**ΠΙΘΗΚΟΣ** § 82

Ἐν συνόδῳ

τῶν ἀλόγων ζώων

πίθηκος

ὀρχησάμενος καὶ εὐδοκιμήσας

βασιλεὺς

ὑπ' αὐτῶν

ἐχειροτονήθη.

Ἐν συνόδῳ § 82, 83; prijedložni izraz, ἐν + dat: „na“, § 418, 426

τῶν ἀλόγων ζώων § 80, 103, 82

πίθηκος § 82

ὀρχησάμενος καὶ εὐδοκιμήσας ορχέομαι: „plesati“, nom. sg. m.r. ptc. aor. medpas., § 82; εὐδοκιμέω: „dopasti se“, nom. sg. m. r. ptc. aor. akt., § 139

βασιλεὺς § 175

ὑπ' αὐτῶν = ὑπό αὐτῶν § 68, 207; prijedložni izraz: ὑπό + gen: „od + gen“

ἐχειροτονήθη χειροτονέω: „biti izabran“, 3. l. sg. ind. aor. pas.

ἀλώπηξ δὲ

αὐτῷ φθονήσασα

ὥς ἐθιάσατο

ἐν τινι πάγῃ

κρέας κείμενον,

ἀγαγοῦσα αὐτὸν ἐνταῦθα

ἔλεγεν,

ὥς εὐροῦσα θησαυρὸν

αὐτὴ μὲν οὐκ ἐχρήσατο,

γέρας δὲ αὐτῷ τῆς βασιλείας τετήρηκε

καὶ παρήνει αὐτῷ

λαβεῖν.

δὲ čestica suprotnoga značenja, povezuje ovu rečenicu s prethodnom, „a“; u hrvatskom se prevodi na početku rečenice

ἀλώπηξ § 115

αὐτῷ § 207

φθονήσασα φθονέω + dat: zavidjeti komu; nom. sg. ž. r. aor. akt. § 90

ὥς ἐθεάσατο zavisna vremenska rečenica: kad je...

ἐθεάσατο θεάομαι: vidjeti; 3. l. sg. ind. aor. medpas.

τινι § 217-218

πάγη § 90

ἐν τινι πάγη prijedložni izraz: ἐν + dat: „u“, § 418, 426

κρέας § 159

κείμενον § 82; κεῖμαι: biti postavljen, biti položen; ak. sg. s. r. ptc. prez. medpas.

ἀγαγοῦσα ἄγω: voditi, odvesti; nom. sg. ž. r. ptc. aor. akt. § 90

αὐτὸν § 207

ἔλεγεν λέγω: govoriti; 3. l. sg. impf. akt.

ὥς zavisna izrična rečenica: da...

εὐροῦσα εὐρίσκω: naći; nom. sg. ž. r. ptc. aor. akt. § 90

θησαυρὸν § 82

αὐτῇ § 207

οὐκ ἐχρήσατο χράομαι: iskoristiti; 3. l. sg. ind. aor. med.

μὲν... δὲ čestice kojim se reda misao, μὲν se ovdje ne prevodi, δὲ prevodimo „a“

γέρας § 159

αὐτῷ § 207

τῆς βασιλείας § 80, 90

τετήρηκε τηρέω: sačuvati

παρῆναι παραινέω: preporučiti; 3. l. sg. impf. akt.

λαβεῖν λαμβάνω: uzeti; inf. aor. akt.

τοῦ δὲ ἀμελετήτως ἐπελθόντος

καὶ

ὕπὸ τῆς παγίδος συλληφθέντος

αἰτιωμένου τε τὴν ἀλώπεκα

ὥς ἐνεδρεύσασαν

αὐτῷ ἐκείνη ἔφη·

τοῦ δὲ ἐπελθόντος = GA ἐπέρχομαι: približiti se; gen. sg. m. r. ptc. aor. akt. § 138; genitiv apsolutni: imenica u genitivu u hrvatskom se prevo-

di nominativom, a particip u genitivu se prevodi finitnim oblikom glagola u vremenu participa; GA zamjenjuje neku od zavisnih rečenica: „kad...”

καὶ sastavni veznik, „i“

ὕπὸ τῆς παγίδος § 123, prijedložni izraz, ὕπὸ + gen: „od + gen“

συλληφθέντος συλλαμβάνω: zgrabiti, zarobiti; gen. sg. m. r. ptc. aor. pas. § 139.β

αἰτιωμένου αἰτιάομαι: kriviti; gen. sg. m. r. ptc. prez. medpas. (stegnuti)

τε sastavni veznik, „i“, stoji iza riječi koju povezuje

τὴν ἀλώπεκα § 115

ἐνεδρεύσασαν ἐνεδρεύω: namamiti u klopku; ak. sg. ž. r. ptc. aor. medpas. § 92

ὥς ἐνεδρεύσασαν izrična rečenica u neupravnom govoru, „da...”

αὐτῷ § 207

ἐκείνη § 213.3, 438.2

ἔφη φημί: reći; 3. l. sg. impf. akt.

„ὦ πίθηκε,

σὺ δὲ

τοιαύτην ψυχὴν ἔχων

τῶν ἀλόγων ζώων βασιλεύεις;”

σὺ... βασιλεύεις; upitna rečenica

ὦ πίθηκε § 80, 82

σὺ § 205-206

δὲ čestica koja povezuje rečenice ili ističe suprotnost

τοιαύτην ψυχὴν § 213.4

ἔχων ἔχω: imati; nom. sg. m. r. ptc. prez. akt.

τῶν ἀλόγων ζώων § 80, 103, 82

βασιλεύεις βασιλεύω: kraljevati; 3. l. sg. ind. prez. akt.

οὕτως

οἱ

τοῖς πράγμασιν

ἀπερισκέπτως ἐπιχειροῦντες

πρὸς τῷ δυστυχεῖν

καὶ γέλωτα

ὀφλισκάνουσιν.

οἱ ἐπιχειροῦντες ἐπιχειρέω: naumiti; nastojati; nom. pl. m. r. ptc. prez. akt.; particip s članom § 499

τοῖς πράγμασιν § 123

πρὸς τῷ δυστυχεῖν δυστυχέω: biti nesretan; inf. prez. akt., infinitiv s članom, § 497; prijedložni izraz, πρὸς + dat: „za, na + ak“, ovdje „uz“; § 418, 435

γέλωτα § 130

ὀφλισκάνουσιν ὀφλισκάνω: zaslužiti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

Poglavlje 6

Platon, Fedon 85a

O tekstu

Fedon, Φαίδων, pripada dijalogima zrelog ili srednjeg razdoblja (oko 387.–365. pr. Kr.) atenskog filozofa Platona (427.–347. pr. Kr.). U tom razdoblju autor razvija učenje o idejama, ἰδέαι ili εἰδή. *Fedon* je četvrti, i posljednji, dijalog s temom posljednjeg dana u životu Platonova učitelja Sokrata (469.–399.), kojeg je atenska država osudila na smrt zbog bezbožnosti i kvarenja mladeži. Iz perspektive Fedona iz Elide, još jednog od Sokratovih učenika, djelo izvještava o Sokratovoj raspravi s prijateljima o besmrtnosti, a završava eshatološkim mitom o zagrobnom životu te opisom Sokratove smrti.

U ovome odlomku, pošto je izložio suprotnost osjetilnog svijeta i svijeta ideja, te tijela i duše, Sokrat govori što će se nakon smrti dogoditi s čistim dušama; za razliku od nečistih, koje će se vratiti u različite vrste životinja, prema stanju svojih vrlina, filozofi će se pridružiti bogovima. Nakon duže šutnje, Sokrat sugerira sugovornicima, Simiji i Kebetu, da ne brinu zbog prigovora na njegove teze; jer on je, poput labuda, u službi Apolona, i može prореći što će se dogoditi nakon smrti.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Plat. Phaedo 85a

Ἐπειδὴν οἱ κύκνοι αἰσθωνται ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἀποθανεῖν, ἄδοντες καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, τότε δὴ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἄδουσι, γεγηθότες ὅτι μέλλουσι παρὰ τὸν θεὸν ἀπιέναι οὐπὲρ εἰσι θεράποντες. οἱ δ' ἄνθρωποι διὰ τὸ αὐτῶν δέος τοῦ θανάτου καὶ τῶν κύκνων καταψεύδονται, καὶ φασιν αὐτοὺς θρηνοῦντας τὸν θάνατον ὑπὸ λύπης ἐξάδειν, καὶ οὐ λογίζονται ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ἄδει ὅταν πεινῇ ἢ ῥιγῶ ἢ τινα ἄλλην λύπην λυπῇται, οὐδὲ αὐτὴ ἢ τε ἀηδῶν καὶ χελιδῶν καὶ ὁ ἔποψ, ἃ δὴ φασι διὰ λύπην θρηνοῦντα ἄδειν. ἀλλ' οὔτε ταῦτά μοι φαίνεται λυπούμενα ἄδειν οὔτε οἱ κύκνοι, ἀλλ' ἅτε οἶμαι τοῦ Ἀπόλλωνος ὄντες, μαντικοί τέ εἰσι καὶ προειδότες τὰ ἐν Ἄιδου ἀγαθὰ ἄδουσι καὶ τέρπονται ἐκείνην τὴν ἡμέραν διαφερόντως ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἡγοῦμαι ὁμόδουλός τε εἶναι τῶν κύκνων καὶ ἱερὸς τοῦ αὐτοῦ θεοῦ, καὶ οὐ χεῖρον ἐκείνων τὴν μαντικὴν ἔχειν παρὰ τοῦ δεσπότου, οὐδὲ δυσθυμότερον αὐτῶν τοῦ βίου ἀπαλλάττεσθαι.

Analiza i komentar

Ἐπειδὴν οἱ κύκνοι αἰσθωνται
 ὅτι δεῖ
 αὐτοὺς ἀποθανεῖν,
 ἄδοντες καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ,
 τότε δὴ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἄδουσι,
 γεγηθότες
 ὅτι μέλλουσι
 παρὰ τὸν θεὸν
 ἀπιέναι
 οὐπὲρ εἰσι θεράποντες.

οἱ κύκνοι § 82

αἰσθάνονται αἰσθάνομαι: osjećati; 3. l. pl. konj. aor. med.; ἐπειδάν "kad god" s konjunktivom izriče iterativnu radnju za sadašnjost, § 488

δεῖ δεῖ: treba (bezličan glagol); 3. l. sg. ind. prez. akt; nužna je dopuna, ovdje A+I

αὐτοὺς § 207; ovdje imenski dio A+I

ἀποθάνειν ἀποθνήσκω: umrijeti; inf. aor. akt.; ovdje glagolski dio A+I

ἄδοντες ἄδω: pjevati; n. pl. m. ptc. prez. akt.; odgovara priložnoj, tj. dopusnoj rečenici: "premda..."

ἐν τῷ... χρόνῳ § 82, § 426

ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ prilog vrši službu atributa i nalazi se u atributnom položaju; § 375

δὴ naglašava prethodni prilog vremena: "tek..."

πλεῖστα § 202

κάλλιστα § 200

ἄδουσι ἄδω: pjevati; 3. l. pl. ind. prez. akt.

γεγνηότες γηθέω: radovati se; n. pl. m. ptc. perf. akt.; vrši službu priložne oznake uzroka: "zato što se..."

μέλλουσι μέλλω: trebati; 3. l. pl. ind. prez. akt.

παρὰ τὸν θεὸν § 82, § 434

ἀπιέναι ἀπειμι: otići; inf. prez. akt.

οὗπέρ εἰσι § 40

οὗπέρ § 215, 216

εἰσι εἰμί: biti; 3. l. pl. ind. prez. (akt.)

θεράποντες § 139

οἱ δ' ἄνθρωποι

διὰ τὸ αὐτῶν δέος τοῦ θανάτου

καὶ τῶν κύκνων καταψεύδονται,

καί φασιν

αὐτοὺς θρηνοῦντας τὸν θάνατον

ὕπὸ λύπης

ἐξάδειν,

καὶ οὐ λογίζονται

ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ἄδει

ὅταν πεινῇ ἢ ῥιγῷ ἢ τινὰ ἄλλην λύπην λυπῇται,

οὐδὲ αὐτὴ ἢ τε ἀηδῶν καὶ χελιδῶν καὶ ὁ ἔποψ,

ἂ δὴ φασι

διὰ λύπην

θρηνοῦντα ἄδειν.

οἱ δ' ἄνθρωποι § 82, čestica δέ, ovdje elidirana (§ 68), povezuje rečenicu s prethodnom, "a"

διὰ τὸ... δέος § 428, § 153

αὐτῶν § 208, 209

τοῦ θανάτου § 82; δέος τινος: strah od nečega

τῶν κύκνων § 82

τῶν κύκνων καταψεύδονται καταψεύδομαί τινος: krivo govoriti o nečemu; 3. l. pl. ind. prez. med.

καί φασιν § 40

φασιν φημί: govoriti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

αὐτοῦς § 207; imenski dio A+I

θρηνοῦντας θρηνέω: oplakivati; a. pl. m. ptc. prez. akt.; imenski dio A+I

τὸν θάνατον § 82; imenica je objekt participa

ὑπὸ λύπης § 437, § 90

ἐξάδειν ἐξάδω: otpjevati, pjevati posljednju pjesmu; inf. prez. akt.; glagolski dio A+I

λογίζονται λογίζομαι: računati, uzeti u obzir; 3. l. pl. ind. prez. med.

οὐδὲν ὄρνειν § 224, § 82

ἄδει ἄδω: pjevati; 3. l. sg. ind. prez. akt.

ὅταν ὅταν: kad (god), s konjunktivom izriče iterativnu radnju za sadašnjost, § 488

πεινῇ πεινάω: biti gladan; 3. l. sg. konj. prez. akt.

ρίγῃ ριγώω: osjećati hladnoću, zepsti; 3. l. sg. konj. prez. akt.

ἢ τινα § 40

τινα ἄλλην λύπην § 217, § 212.1, § 90

λυπῆται λυπέω: tugovati, žalovati; med. biti žalostan; 3. l. sg. konj. prez. med.

αὐτῇ § 207

ἢ... ἀηδῶν § 131

ἢ τε § 40

χελιδῶν § 131

ὁ ἔποψ § 115

ἄ § 215

δὴ naglašava prethodnu riječ: baš

φασι φημί: govoriti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

δὴ φασι § 40

διὰ λύπην § 428, § 90

θρηνοῦντα θρηνέω: oplakivati; a. sg. m. ptc. prez. akt.; imenski dio A+I

ᾄδειν ᾄδω: pjevati; inf. prez. akt.; glagolski dio A+I

φασι... θρηνοῦντα ᾄδειν kao obavezna dopuna glagolu govorenja slijedi A+I

ἄλλ'

οὔτε ταῦτά

μοι φαίνεται

λυπούμενα ᾄδειν

οὔτε οἱ κύκνοι,

ἄλλ' ἅτε οἶμαι τοῦ Ἀπόλλωνος ὄντες,

μαντικοί τέ εἰσι

καὶ προειδότες

τὰ ἐν Ἰδίου ἀγαθὰ

ᾄδουσι

καὶ τέρπονται

ἐκείνην τὴν ἡμέραν

διαφερόντως

ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ.

ἄλλ' οὔτε § 68

ταῦτά § 213.2

μοι § 205

ταῦτά μοι § 40

φαίνεται φαίνω: pojaviti se; medpas. činiti se; 3. l. sg. ind. prez. medpas.;
kao obaveznu dopunu glagol (verbum sentiendi) ovdje ima N+I

λυπούμενα λυπέω: tugovati, žalovati; med. biti žalostan; n. pl. n. ptc. prez.
med.; dio N+I

ᾄδειν ᾄδω: pjevati; inf. prez. akt.; dio N+I

οἱ κύκνοι § 82

ἄλλ' ἅτε § 68

οἶμαι οἶσμαι smatrati (skraćeni oblik οἶμαι); 1. l. sg. ind. prez. (med.)

τοῦ Ἀπόλλωνος § 131

ὄντες εἰμί: biti; n. pl. ptc. prez. (akt.); εἰμί τινος: biti nečiji, pripadati
nekome; genitiv posesivni, § 393

μαντικοί § 103

εἰσι εἰμί: biti; 3. l. pl. ind. prez. (akt.)

μαντικοί τέ εἰσι § 40

προειδότες πρόοιδα: znati unaprijed, predviđati; n. pl. ptc. (perf.) akt.

τὰ ἐν ᾿Αιδου ἀγαθὰ § 426

ἄδουσι ἄδω: pjevati; 3. l. pl. ind. prez. akt.

τέρπονται τέρπομαι: uživati; 3. l. pl. ind. prez. (med.)

ἐκείνην τὴν ἡμέραν § 214.3, § 90

διαφερόντως ἢ drugačije nego, za razliku od

ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ § 426, § 82; prilog vrši službu atributa i nalazi se u atributnom položaju; § 375

ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἡγοῦμαι

ὁμόδουλός τε εἶναι τῶν κύκνων

καὶ ἱερὸς τοῦ αὐτοῦ θεοῦ,

καὶ οὐ χεῖρον ἐκείνων τὴν μαντικὴν ἔχειν

παρὰ τοῦ δεσπότης,

οὐδὲ δυσθυμότερον αὐτῶν

τοῦ βίου ἀπαλλάττεσθαι.

ἐγὼ § 205

δὲ čestica povezuje rečenicu s prethodnom, "a"

αὐτὸς § 207

ἡγοῦμαι ἡγέομαι: vjerovati; 1. l. sg. ind. prez. (med.), stegnuti oblik § 47

ὁμόδουλός § 103

ὁμόδουλός τε § 40

εἶναι εἰμί: biti; inf. prez. (akt.)

τῶν κύκνων § 82

ἱερὸς § 103

τοῦ αὐτοῦ θεοῦ § 82, § 207

χεῖρον § 202

χεῖρον ἐκείνων § 214.3; genitiv poređenja (comparationis), § 404

τὴν μαντικὴν § 103

ἔχειν ἔχω: imati; inf. prez. akt.

παρὰ τοῦ δεσπότης § 434, § 100

δυσθυμότερον αὐτῶν § 197, § 207; genitiv poređenja (comparationis), § 404

τοῦ βίου § 82

ἀπαλλάττεσθαι ἀπαλλάσσω: osloboditi (atički dijalekt: ἀπαλλάττω); med-pas. τινος napustiti (nešto); inf. prez. medpas.

Poglavlje 7

Izokrat, Buzirid 28, 1

O autoru

Izokrat (grč. Ἰσοκράτης, lat. Isocrates, 436.-338.) potječe iz bogate atenske obitelji, no većinu je imovine izgubio u Peloponeskom ratu tako da se 403. prihvaća pisanja govora (logografije). Oko 390. napušta to zanimanje i počinje se baviti pisanjem i podučavanjem izlažući svoje pedagoške, filozofske i političke stavove u ogledima koji su preuzeli oblik govora, no nisu bili namijenjeni javnoj i usmenoj izvedbi. Zalagao se za prilagodbu rastućoj moći Filipa Makedonskog i za panhelensko jedinstvo. Izokrat se smatrao filozofom i pedagogom, a ne govornikom i retoričarom. Njegova škola usvojila je široko poimanje retorike i primijenjene filozofije, a privlačila je učenike iz cijeloga grčkog svijeta (uključujući Izeja, Likurga i Hiperida), postavši tako glavni takmac Platonovoj Akademiji. Izokrat je silno utjecao na obrazovanje i retoriku u helenističkom, rimskom i modernom periodu, sve do 18. stoljeća.

O tekstu

Buzirid (Βούσιρις) je napisan poslije 390. pr. Kr., kada je Izokrat započeo svoje javno i obrazovno djelovanje. U to vrijeme, obilježeno mišlju i djelom filozofa Platona, na društvenoj i misaonoj razini dominiraju pitanja politike i uvjerljivog govorenja, filozofije i obrazovanja, a *Buzirid* je jedan od rijetkih sačuvanih spisa toga perioda koji izlažu ideje drugačije ili konkurentne Platonovima.

Po vanjskoj formi, Izokratov je tekst pismo retoričaru i sofistu Polikratu čije djelovanje predstavlja sve ono čemu se Izokrat u retorici i obrazovanju protivi. Svoju retoričku estetiku Izokrat predstavlja u obliku pohvale egipatskog kralja Buzirida. Uz tu tematsku nit vežu se Izokratova razmatranja egipatske civilizacije i njezinog značaja. Sadržajnu raznovrsnost prati

i raznolikost stila pa se u tekstu izmjenjuju polemika, sarkazam, šaljivost, pripovijedanje i epideiktično govorništvo. *Buzirid* je važan za razumijevanje javne uloge Izokrata kao pisca i odgojitelja.

Grčka mitološka literatura različito prikazuje Buziridovo porijeklo i život. Prema Apolodoru (2.5.11.), Buzirid je bio sin Posejdona i Epafove kćeri Lizijanase: nakon što je Egipat devet godina morila glad, prorok Frazije s Cipra obznanjuje da će ona prestati ako Egipćani svake godine žrtvuju Zeusu jednoga stranca. Buzirid je prihvatio savjet i prvo ubio samog Frazija, a zatim i sve ostale strance. Kad je Heraklo došao u Egipat, i njega su svezali da ga žrtvuju. No, Heraklo je rastrgnuo lance te ubio i Buzirida i njegovu svitu. Početak teksta, ovdje donesen, izlaže kako je Pitagora od Egipćana naučio filozofiju i donio je u Grčku.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Isoc. Busiris 28.1

Ἀφικόμενος εἰς Αἴγυπτον καὶ μαθητῆς ἐκείνων γενόμενος τὴν τ' ἄλλην φιλοσοφίαν πρῶτος εἰς τοὺς Ἑλλήνας ἐκόμισεν, καὶ τὰ περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀγιστείας τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιφανέστερον τῶν ἄλλων ἐσπούδασεν, ἡγούμενος, εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ διὰ ταῦτα πλεον γίγνοιτο παρὰ τῶν θεῶν, ἀλλ' οὖν παρὰ γε τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τούτων μάλιστ' εὐδοκίμησιν. Ὅπερ αὐτῷ καὶ συνέβη· τοσοῦτον γὰρ εὐδοξία τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν ὥστε καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ μαθητὰς εἶναι, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἥδιον ὁρᾶν τοὺς παῖδας τοὺς αὐτῶν ἐκείνῳ συγγιγνομένους ἢ τῶν οἰκείων ἐπιμελουμένων. Καὶ τούτοις οὐχ οἷόν τ' ἀπιστεῖν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν τοὺς προσποιουμένους ἐκείνου μαθητὰς εἶναι μᾶλλον σιγῶντας θαυμάζουσιν ἢ τοὺς ἐπὶ τῷ λέγειν μεγίστην δόξαν ἔχοντας.

Analiza i komentar

Ἀφικόμενος εἰς Αἴγυπτον
καὶ
μαθητῆς ἐκείνων γενόμενος
τὴν τ' ἄλλην φιλοσοφίαν πρῶτος εἰς τοὺς Ἑλλήνας ἐκόμισεν,

καὶ τὰ περὶ τὰς θυσίας
καὶ τὰς ἀγιστείας τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς
ἐπιφανέστερον τῶν ἄλλων ἐσπούδασεν,
ἡγούμενος,
εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ διὰ ταῦτα πλεόν γίγνοιτο
παρὰ τῶν θεῶν,
ἀλλ' οὖν
παρά γε τοῖς ἀνθρώποις
ἐκ τούτων
μάλιστα εὐδοκιμήσειν.

Ἀφικόμενος ἀφικνέομαι: doći; nom. sg. m. r. ptc. aor. med.

εἰς Αἴγυπτον § 78, 82, 83; prijedložni izraz; εἰς + ak: „u“, § 418-419

καὶ sastavni veznik, „i“

μαθητῆς ἐκείνων § 100, 213.3, 442.1

γενόμενος γίνομαι: postati; nom. sg. m. r. ptc. aor. med.

τ' = τε § 68.c, postpozitivna čestica sa značenjem „i“, u hrvatskom se prevodi ispred riječi iza koje se nalazi

τὴν τ' ἄλλην φιλοσοφίαν § 212, 82, 90

πρῶτος § 223-224

εἰς τοὺς Ἑλληνας § 80, 82, 131; prijedložni izraz; εἰς + ak: „u“, § 418-419

ἐκόμισεν κομίζω: prenijeti, donijeti; 3. l. sg. ind. aor. akt.

τὰ περὶ τὰς θυσίας § 82, 90; prijedložni izraz: περὶ + ak: „vezano za“, § 418, 433. Za razumijevanje ove složene sintagme treba uz član τὰ dopuniti riječ πράγματα: τὰ περὶ τὰς θυσίας πράγματα, „stvari vezane za prinošenje žrtava“

τὰς ἀγιστείας τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς § 82, 90, 82; prijedložni izraz; ἐν + dat: „u“; § 418, 426. Za razumijevanje ove sintagme potrebno je obratiti pažnju na ponavljanje oblika člana: τὰς... τὰς: „svete obrede (one) u hramovima“

ἐπιφανέστερον § 153, 194.2, 198; ovdje u značenju priloga

τῶν ἄλλων § 80, 82, 212

ἐσπούδασεν σπουδάζω: baviti se; 3. l. sg. ind. aor. akt.

ἡγούμενος ἡγέομαι: smatrati; nom. sg. m. r. ptc. prez. medpas.

εἰ pogodbeni veznik: „ako“

μηδὲν § 224.1-224.2

αὐτῷ § 207

διὰ ταῦτα § 418, 428.B, 213.2; oznaka uzroka: „zbog toga“

πλέον § 202, 196;

γίγνεται γίγνομαι: postati; 3. l. sg. opt. prez. medpas.

παρὰ τῶν θεῶν § 80, 82; prijedložni izraz: παρὰ + gen: „od“ § 418, 434

ἀλλ' = ἀλλὰ suprotni veznik, „nego“

οὖν čestica zaključnog značenja: „dakle“, § 516.2

παρὰ τοῖς ἀνθρώποις § 80, 82; prijedložni izraz: παρὰ + gen: „od“ § 418, 434

γε čestica, ovdje ograničavajućega značenja: „bar“

ἐκ τούτων § 213.2; prijedložni izraz: ἐκ + gen: „od“, § 418, 424

μάλιστα' = μάλιστα § 68.c, 204.3; prilog: najviše

εὐδοκιμήσειν εὐδοκιμέω: biti na dobru glasu; inf. fut. akt.

Ὅπερ αὐτῷ καὶ συνέβη.

Ὅπερ § 443.3; prijevod: „zato baš“

αὐτῷ § 207

καὶ sastavni veznik: „i“

συνέβη συμβαίνω: dogoditi se; 3. l. sg. ind. aor. akt.

τοσοῦτον γὰρ εὐδοξία τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν

ὥστε καὶ

τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπιθυμεῖν

αὐτοῦ μαθητὰς εἶναι,

καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἥδιον ὁρᾶν

τοὺς παῖδας τοὺς αὐτῶν ἐκείνῳ συγγιγνομένους

ἢ

τῶν οἰκείων ἐπιμελουμένων.

τοσοῦτον § 213.4; ovdje priložnog značenja

γὰρ čestica, ovdje uzročnog značenja: „jer“, § 517

εὐδοξία § 90

τοὺς ἄλλους § 80, 82, 212

ὑπερέβαλεν ὑπερβάλλω: premašivati; 3. l. sg. ind. aor. akt.

ὥστε posljedični veznik, „tako da“

καὶ sastavni veznik, „i“

τοὺς νεωτέρους ἅπαντας § 80, 82, 197, 193

ἐπιθυμεῖν ἐπιθυμέω: željeti + infinitiv; inf. prez. akt. Ovaj infinitiv nije značenjske, već sintaktičke vrijednosti pa se u hrvatskom prevodi u

ličnom obliku iz veznika „tako da + glagol“; budući da glagol željeti ima još jednu infinitivnu dopunu, u prijevodu trebamo dodati još jednu izričnu rečenicu: „tako da želi da svi mladići budu njegovi učenici“

αὐτοῦ § 207

εἶναι εἰμί: biti; inf. prez. akt.

τοὺς πρεσβυτέρους § 171, 198, 80, 82

ἥδιον § 200, ovdje: adverbijalno: „slađe“; za potpunije razumijevanje može se dopuniti oblik glagola biti: ἥδιόν ἐστιν: „slađe je“

ὁρᾶν ὁράω: gledati; inf. prez. akt.

τοὺς αὐτῶν ἐκείνῳ συγγιγνομένους § 80, 82, 208; συγγίγνομαι: družiti se s, biti s kime“; ak. pl. m. r. ptc. prez. medpas.

ἢ ovdje komparativno značenje: „nego“

τῶν οἰκείων § 80, 82; τὰ οἰκεῖα: „kućni poslovi“

ἐπιμελουμένους ἐπιμελέομαι: brinuti se za, baviti se čime, + gen: ; ak. pl. m. r. ptc. prez. medpas.

Καὶ τούτοις οὐχ οἷόν τ' ἀπιστεῖν·

ἔτι γὰρ καὶ νῦν

τοὺς προσποιουμένους

ἐκείνου μαθητὰς εἶναι

μᾶλλον σιγῶντας θαυμάζουσιν

ἢ

τοὺς ἐπὶ τῷ λέγειν μεγίστην δόξαν ἔχοντας.

Καὶ sastavni veznik: „i“

τούτοις § 213.2

οὐχ § 75.1; negacija

οἷον § 219; zavisna adverbna posljedična rečenica, uz vezničko οἷον i infinitiv, „tako... da“, § 473.4

ἀπιστεῖν ἀπιστέω: ne vjerovati; inf. prez. akt.

γὰρ čestica, ovdje uzročnog značenja: „jer“, § 517

τοὺς προσποιουμένους προσποιέω: sebi pridobiti; ak. pl. m. r. ptc. prez. medpas.

ἐκείνου § 213.3, 442.1

μᾶλλον... ἢ § 204.3; „više... nego“

σιγῶντας σιγάω: šutjeti; ak. pl. ptc. m. r. prez. akt.

θαυμάζουσιν θαυμάζω: čuditi se; 3. l. pl. ind. prez. akt.

ἐπὶ τῷ λέγειν λέγω: govoriti; inf. prez. akt. Za razumijevanje ovog prijedložnog izraza bitno je uočiti član uz infinitiv, što znači da infinitiv

preuzima imensko značenje; član u dativu označava sklanjanje infinitiva u prijedložnom izrazu s prijedlogom ἐπὶ; § 497; 418, 436.B

μεγίστην δόξαν § 200, 196, 80, 82, 97

τοὺς ἔχοντας ἔχω: imati, držati; ak. pl. m. r. ptc. prez. akt. Za razumijevanje je bitno uočiti član uz particip što particip supstantivira: „one koji imaju“; § 499.2

Tukidid, Povijest 6, 30, 1

[illegible]

ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο.

Analiza i komentar

Αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι

καὶ

εἷ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν,
ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες
ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ
ᾗμα ἕω
ἐπλήρουν
τὰς ναῦς
ὥς ἀναξόμενοι.

Αὐτοὶ § 207

δ' Ἀθηναῖοι § 68; § 103; čestica δέ povezuje rečenicu s (ovdje izostavljenom) prethodnom, "a"

εἷ τινες § 40

τινες § 217

τῶν ξυμμάχων § 103, § 106

παρῆσαν πάρειμι: biti prisutan; 3. l. pl. impf. (akt.)

ἐς τὸν Πειραιᾶ § 419; § 175

καταβάντες καταβαίνω: sići; n. pl. m. ptc. aor. akt.

ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ § 426; § 90; § 103; § 376

ᾗμα ἕω § 413.1.c; § 112.3

ἐπλήρουν πληρόω: ispuniti; 3. l. pl. impf. akt.

τὰς ναῦς § 180

ὥς ἀναξόμενοι § 503.3, ἀνάγω: medpas. isploviti; n. pl. m. ptc. fut. medpas.

ξυγκατέβη δὲ

καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος

ἅπας ὥς εἰπεῖν

ὁ ἐν τῇ πόλει

καὶ ἀστῶν καὶ ξένων,

οἱ μὲν ἐπιχώριοι

τοὺς σφετέρους αὐτῶν
 ἕκαστοι προπέμποντες,
 οἱ μὲν ἐταίρους,
 οἱ δὲ ξυγγενεῖς,
 οἱ δὲ υἱεῖς,
 καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες
 καὶ ὀλοφυρμῶν,
 τὰ μὲν ὥς κτήσονται,
 τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψονται,
 ἐνθυμούμενοι
 ὅσον πλοῦν
 ἐκ τῆς σφετέρας
 ἀπεστέλλοντο.

ξυγκατέβη συγκαταβαίνω (atički ξυγκαταβαίνω): sići zajedno s (nekim); 3.

l. sg. ind. aor.

δὲ čestica δέ povezuje rečenicu s prethodnom, "a"

ὁ ἄλλος ὄμιλος ἅπας § 212.a; § 82; § 193; § 379

ὥς εἰπεῖν λέγω: govoriti; inf. aor. akt.; § 496

ὁ ἐν τῇ πόλει § 373; § 426; § 165

ἄστῶν § 82

ξένων § 82

οἱ μὲν ἐπιχώριοι... § 103; § 373; μὲν najavljuje koordinaciju, ali drugi član dolazi dvije rečenice kasnije: **οἱ δὲ ξένοι**

τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι § 211.3, § 207; § 103

προπέμποντες προπέμπω: ispraćati; n. pl. m. ptc. prez. akt.

οἱ μὲν..., οἱ δὲ..., οἱ δὲ... koordinacija: "jedni... drugi... treći..."

ἐταίρους § 82

ξυγγενεῖς § 194.2

υἱεῖς § 172

μετ' ἐλπίδος τε... καὶ ὀλοφυρμῶν § 68; § 40; § 430; § 123; § 82

τε... καὶ... koordinacija parom sastavnih veznika

ἰόντες εἶμι: ići; n. pl. m. ptc. (prez. akt.)

τὰ μὲν..., τοὺς δ'... koordinacija: "ovo... a njih..."

ὥς κτήσονται κτάομαι: steći; 3. l. pl. opt. fut. (med.); § 470

δ' εἴ ποτε § 68; § 40

ὄψονται ὀράω: gledati, vidjeti; 3. l. pl. opt. fut. (med.)

ἐνθυμούμενοι ἐνθυμέομαι: brinuti se, razmišljati; n. pl. m. ptc. prez.
(med.)

ὅσον πλοῦν § 219; § 107

ἐκ τῆς σφετέρας § 424; § 103; fraza: "o vlastitom trošku"

ἀπεστέλλοντο ἀποστέλλω: odašiljati; 3. l. pl. impf. medpas.

καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ,

ὥς ἤδη ἔμελλον

μετὰ κινδύνων

ἀλλήλους

ἀπολιπεῖν,

μᾶλλον αὐτοὺς

ἐσθῆει

τὰ δεινὰ

ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο

πλεῖν.

ὅμως δὲ

τῇ παρούσῃ ῥώμῃ,

διὰ τὸ πλῆθος ἐκάστων

ὧν ἐώρων,

τῇ ὀψει

ἀνεθάρσουν.

ἐν τῷ παρόντι καιρῷ § 426; πάρεμι: biti prisutan; 3. l. pl. impf. (akt.); d.
sg. m. ptc. prez. akt. ("sadašnji"); § 82; § 375

ὥς... ἔμελλον § 468; μέλλω: namjeravati, spremati se; 3. l. pl. impf. akt.

μετὰ κινδύνων § 430; § 82

ἀλλήλους § 212

ἀπολιπεῖν ἀπολείπω: napuštati; inf. aor. akt.

μᾶλλον... ἢ... § 204.3; koordinacija: "više... nego..."

αὐτοὺς § 207

ἐσθῆει εἴσειμι: pasti na pamet; 3. l. sg. impf. (akt.)

τὰ δεινὰ § 103; § 373

ὅτε ἐψηφίζοντο § 487; ψηφίζω: med. glasati; 3. l. pl. impf. medpas.

πλεῖν πλέω: ploviti; inf. prez. akt.

ὅμως δὲ izražava suprotnost u odnosu na prvi dio rečenice: "ali ipak..."

τῇ παρούσῃ ῥώμῃ πάρειμι: biti prisutan; d. sg. f. ptc. prez. (akt.); § 90;
§ 375

διὰ τὸ πλῆθος § 428; § 153

ἐκάστων § 103

ῶν § 215

ἐώρων ὁράω: gledati; 3. l. pl. impf. akt.

τῇ ὄφει § 165

ἀνεθάρσουν ἀναθαρσέω: povratiti hrabrost; 3. l. pl. impf. akt.

οἱ δὲ ξένοι

καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος

κατὰ θέαν

ἦκεν

ὥς ἐπ' ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν.

οἱ... ξένοι § 82

δὲ koordinacija rečenica; odgovara gornjemu οἱ μὲν ἐπιχώριοι

ὁ ἄλλος ὄχλος § 212.a; § 82; § 375

κατὰ θέαν § 429; § 90

ἦκεν ἔρχομαι: ici; 3. l. sg. ind. perf.

ὥς ἐπ'... διάνοιαν poredba: "kao na..."; § 436

ἐπ' ἀξιόχρεων § 68; § 111

ἄπιστον § 106

διάνοιαν § 90

παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα

μιᾶς πόλεως

δυνάμει Ἑλληνικῇ

πολυτελεστάτῃ δὴ καὶ εὐπρεπεστάτῃ

τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον

ἐγένετο.

παρασκευὴ... αὕτη πρώτη § 90; § 213.2; § 223

γὰρ čestica najavljuje iznošenje dokaza prethodne tvrdnje: "naime..."

ἐκπλεύσασα ἐκπλέω: isploviti; n. sg. f. ptc. aor. akt.

μιᾶς πόλεως § 224; § 165

δυνάμει § 165

Ἑλληνικῇ § 103

πολυτελεστάτη... εὐπρεπεστάτη § 197

δὴ čestica naglašava superlativ (vrlo često kod Tukidida): "i to..."

τῶν ἐξ ἐκεῖνον τὸν χρόνον § 373; § 419; § 213.3; § 82

ἐγένετο γίγνομαι: dogoditi se; 3. l. sg. ind. aor. (med.)

Poglavlje 9

Lizija, Protiv Agorata 39

O autoru

Lizija (Λυσίας, Atena, oko 440. pr. Kr. – oko 378. pr. Kr.), govornik i pisac sudbenih govora (λογογράφος), autor preko dvjesto takvih djela – u antici mu ih je pripisivano 425 – od kojih je sačuvano 31. Sin bogatog trgovca i poduzetnika iz Sirakuze, govorničku karijeru počeo je tek 403. pr. Kr., nakon pada Tridesetorice tirana (govorom *Protiv Eratostena*, Κατὰ Ἐρατοσθένους, jedinim koji je sam održao, optužuje jednoga od oligarha za smrt svojeg brata). Sastavljao govore za najraznolikije parnice, od ubojstva i izdaje do preljuba i pronevjere, tako da su njegova djela bogat izvor podataka o atenskoj povijesti, pravu i običajima. Spominje ga Platon u dijalozima. Jedan je od desetorice kanonskih atičkih govornika.

O tekstu

Agorat je bio profesionalni potkazivač čije su prijave skrivile smrt niza uglednih građana, među njima i izvjesnog Dionizodora. Dionizodorov svak i rođak, nakon pada Tridesetorice, Agorata za to optužuje pred sudom, oko 403. ili 402. pr. Kr. Opsežno pripovijeda kako su Atenjani poraženi u Peloponeskom ratu, i kako je Agorat radio za neprijatelje atenske slobode, prijavljujući, između ostalih, one koji su za Peloponeskog rata bili zapovjednici – stratezi i taksijarsi (Dionizodor je bio taksijarh). Naš odlomak govori o rastanku osuđenika na smrt s rođakinjama i suprugama.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Lys. In Agoratum 39.1

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, θάνατος αὐτῶν κατεγνώσθη καὶ ἔδει αὐτοὺς ἀποθνήσκειν, μεταπέμπονται εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ μὲν ἀδελφήν, ὁ δὲ μητέρα, ὁ δὲ γυναῖκα, ὁ δ' ἢ τις ἦν ἐκάστῳ αὐτῶν προσήκουσα, ἵνα τὰ ὕστατα ἀσπασάμενοι τοὺς αὐτῶν οὕτω τὸν βίον τελευτήσκειαν. καὶ δὴ καὶ Διονυσόδωρος μεταπέμπεται τὴν ἀδελφήν τὴν ἐμὴν εἰς τὸ δεσμωτήριον, γυναῖκα ἑαυτοῦ οὕσαν· πυθομένη δ' ἐκείνη ἀφικνεῖται, μέλαν τε ἱμάτιον ἡμφιεσμένη ..., ὥς εἰκὸς ἦν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τοιαύτη συμφορᾷ κεχρημένῳ. ἐναντίον δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς Διονυσόδωρος τὰ τε οἰκεῖα τὰ αὐτοῦ διέθετο ὅπως αὐτῷ ἐδόκει, καὶ περὶ Ἀγοράτου τουτοῦ ἔλεγεν ὅτι <οἱ> αἵτιος ἦν τοῦ θανάτου, καὶ ἐπέσκηπτεν ἐμοὶ καὶ Διονυσίῳ τουτῷ, τῷ ἀδελφῷ τῷ αὐτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις πᾶσι τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀγόρατον· καὶ τῇ γυναικὶ τῇ αὐτοῦ ἐπέσκηπτε, νομίζων αὐτὴν κυεῖν ἐξ αὐτοῦ, ἐὰν γένηται αὐτῇ παιδίον, φράζειν τῷ γενομένῳ ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀγόρατος ἀπέκτεινε, καὶ κελεύειν τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ ὥς φονέα ὄντα.

Analiza i komentar

Ἐπειδὴ τοίνυν,
 ὧ ἄνδρες δικασταί,
 θάνατος αὐτῶν κατεγνώσθη
 καὶ ἔδει
 αὐτοὺς ἀποθνήσκειν,
 μεταπέμπονται
 εἰς τὸ δεσμωτήριον
 ὁ μὲν ἀδελφήν,
 ὁ δὲ μητέρα,
 ὁ δὲ γυναῖκα,
 ὁ δ' ἢ τις ἦν ἐκάστῳ αὐτῶν προσήκουσα,

ἵνα τὰ ὕστατα ἀσπασάμενοι τοὺς αὐτῶν
οὕτω τὸν βίον τελευτήσῃαν.

ὧ ἄνδρες δικασταί § 149; § 100; fraza kojom se s poštovanjem oslovljavaju
porotnici

θάνατος § 82

αὐτῶν § 207

κατεγνώσθη καταγιγνώσκω: izreći presudu; 3. l. sg. ind. aor. pas.

ἔδει δεῖ: treba; (3. l. sg.) impf. (akt.)

αὐτοὺς § 207

ἀποθνήσκειν ἀποθνήσκω: umrijeti; inf. prez. akt.

μεταπέμπονται μεταπέμπω: poslati po nekoga, pozvati nekoga; 3. l. pl.
ind. prez. medpas.

εἰς τὸ δεσμωτήριον § 419; § 82

ὁ μὲν..., ὁ δὲ..., ὁ δὲ..., ὁ δ'... koordinacija: "jedan... drugi... treći... četvr-
ti"; § 68

ἀδελφὴν § 90

μητέρα § 148

γυναῖκα § 122

δ' ἢ τις § 68; § 40

ἢ τις § 218.5

ἦν εἰμί: biti; 3. l. sg. impf. (akt.)

ἐκάστω αὐτῶν § 103; § 207

προσέηκονσα προσέηκω: pripadati, biti rođak; n. sg. f. ptc. prez.

ἵνα... τελευτήσῃαν namjerna rečenica s konjunktivom (u glavnoj je rečenici
glavno vrijeme: μεταπέμπονται), § 470; τελευτάω: skončati; 3. l. pl.
opt. aor. akt.

τὰ ὕστατα § 373; § 203

ἀσπασάμενοι ἀσπάζομαι: pozdraviti, rastati se od; n. pl. m. ptc. aor.
(med.)

τοὺς αὐτῶν § 209.1; § 373

τὸν βίον § 82

καὶ δὴ καὶ

Διονυσόδωρος μεταπέμπεται

τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν

εἰς τὸ δεσμωτήριον,

γυναῖκα ἑαυτοῦ οὕσαν·

πυθομένη δ' ἐκείνη ἀφικνεῖται,

μέλαν τε ἱμάτιον ἡμφιεσμένη ...,
 ὥς εἰκὸς ᾗν
 ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς
 τοιαύτη συμφορᾷ
 κεχρημένῳ.

καὶ δὴ καὶ "pa tako"; kombinacija čestica označava prijelaz s općeg na posebno

Διονυσόδωρος § 82

μεταπέμπεται μεταπέμπω: poslati po nekoga, pozvati nekoga; 3. l. sg. ind. prez. medpas.

τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν § 90; § 210; § 375

εἰς τὸ δεσμοτήριον § 419; § 82

γυναῖκα αὐτοῦ οὔσαν § 122; § 208; εἰμί: biti; a. sg. f. ptc. prez. (akt.)

πυθομένη πυθάνομαι: saznati; n. sg. f. ptc. aor. (med.)

δ' ἐκείνη § 68; čestica povezuje surečenicu s prethodnom, "a"; § 213.3

ἀφικνέεται ἀφικνέομαι: doći; 3. l. sg. ind. prez. (med.)

μέλαν τε ἱμάτιον § 40; § 192; § 82

ἡμφιεσμένη ... ἀμφιέννυμι: ogrnuti, odjenuti; n. sg. f. ptc. perf. pas.; tri točke označavaju da u rukopisima nešto nedostaje

ὥς εἰκὸς ᾗν fraza: "kao što se moglo očekivati"; εἶμαι: činiti se; n. sg. n. ptc. perf. (akt.); εἰμί: biti; 3. l. sg. impf. (akt.)

ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ § 436; § 149

αὐτῆς § 207

τοιαύτη συμφορᾷ § 213.4; § 90

κεχρημένῳ χράομαι τι: koristiti se nečim, doživjeti nešto; d. sg. m. ptc. perf. (med.)

ἐναντίον δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς

Διονυσόδωρος

τά τε οἰκεῖα τὰ αὐτοῦ

διέθετο

ὅπως αὐτῷ ἐδόκει,

καὶ περὶ Ἀγοράτου τουτουὶ ἔλεγεν

ὅτι <οί> αἵτιος ᾗν τοῦ θανάτου,

καὶ ἐπέσκηπτεν ἐμοὶ

καὶ Διονυσίῳ τουτῶι,
 τῷ ἀδελφῷ τῷ αὐτοῦ,
 καὶ τοῖς φίλοις πᾶσι
 τιμωρεῖν
 ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀγόρατον·
 καὶ τῇ γυναικὶ τῇ αὐτοῦ ἐπέσκηπτε,
 νομίζων αὐτὴν κυεῖν ἐξ αὐτοῦ,
 ἐὰν γένηται αὐτῇ παιδίον,
 φράζειν τῷ γενομένῳ
 ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀγόρατος ἀπέκτεινε,
 καὶ κελεύειν
 τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ
 ὥς φονέα ὄντα.

ἐναντίον... τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς ἐναντίον τινός: u nečijoj prisutnosti; § 90; § 210; § 375

δὲ čestica δέ povezuje rečenicu s prethodnom, "a"

Διονυσόδωρος § 82

τά... οἰκεῖα τὰ αὐτοῦ § 103; § 209.1; § 373; § 375

τά τε § 40

τε... καὶ... koordinacija parom sastavnih veznika

διέθετο διατίθημι med. rasporediti, razdijeliti; 3. l. sg. ind. aor. med.

αὐτῷ § 207

ἐδόκει δοκέω: činiti se; 3. l. sg. impf. akt.

περὶ Ἀγοράτου τουτουῖ § 433; § 82; § 214.2

ἔλεγεν λέγω: govoriti; 3. l. sg. impf. akt.

〈οἱ〉 § 206.5; u kritičkim izdanjima dopune priređivača (emendacije i konjekture – ono čega nema u rukopisima, a trebalo je biti) označavaju se prelomljenim zagradama

αἷτιος § 103

ἦν εἰμί: biti; 3. l. sg. impf. (akt.)

τοῦ θανάτου § 82

ἐπέσκηπτεν ἐπισκήπτω: prijaviti, denunciirati; 3. l. sg. impf. akt.

ἐμοὶ § 205

Διονυσίῳ τουτῶι § 82; § 214.2

τῷ ἀδελφῷ τῷ αὐτοῦ § 82; § 209.1; § 375

τοῖς φίλοις πᾶσι § 103; § 193; § 373

τιμωρεῖν τιμωρέω: osvetiti se; inf. prez. akt.

ὑπὲρ αὐτοῦ § 431; § 209.1

Ἀγόρατον § 82

τῇ γυναικὶ τῇ αὐτοῦ § 122; § 207; § 375

ἐπέσκηπτε ἐπισκήπτω: prijaviti, denunciirati; 3. l. sg. impf. akt.

νομίζων νομίζω: smatrati; n. sg. m. ptc. prez. akt.

αὐτὴν § 207

κυεῖν κύω: začeti; inf. prez. akt.

ἐξ αὐτοῦ § 424; § 209.1

ἐὰν γένηται eventualna pogodbena rečenica (ἐὰν s konjunktivom, § 476);

γίγνομαι: roditi se; 3. l. sg. konj. aor. (med.)

αὐτῇ § 207

παιδίον § 82

φράζειν φράζω: obavijestiti, reći; inf. prez. akt.

τῷ γενομένῳ γίγνομαι: roditi se; d. sg. m. ptc. aor. (med.)

τὸν πατέρα § 148

αὐτοῦ § 207

Ἀγόρατος § 82

ἀπέκτεινε ἀποκτείνω: ubiti; 3. l. sg. impf. akt.

κελεύειν κελεύω: zapovijedati; inf. prez. akt.

τιμωρεῖν τιμωρέω: osvetiti se; inf. prez. akt.

ὑπὲρ αὐτοῦ § 431; § 209.1

ὥς φονέα ὄντα particip vrši službu priložne oznake, § 503.2; § 175; εἰμί:

biti; a. sg. m. ptc. prez. (akt.)

Poglavlje 10

Izokrat, Euagora 9, 1

O tekstu

Ovaj je govor Izokratova pohvala ciparskog kralja Euagore (411-374). U odabranom odlomku Izokrat uspoređuje pjesnike i govornike, ističući da je pjesničkim izrazom mnogo lakše pridobiti naklonost slušatelja nego uobičajenim sredstvima koje govorniku na raspolaganje stavlja žanr javnog govora.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Isocr. Evagoras 9.1

Τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἷόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουλευθῶσιν, καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένους, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν, ἀλλὰ πᾶσιν τοῖς εἵδεσιν διαποικίλαι τὴν ποίησιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἕξεστιν τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστιν χρῆσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιοῦσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἃ τοσαύτην ἔχει χάριν ὥστ', ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχη κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρίαις ψυχαγωγοῦσιν τοὺς ἀκούοντας.

Analiza i komentar

Τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς
πολλοὶ δέδονται κόσμοι·

μὲν γὰρ prev: jer zaista

Τοῖς ποιηταῖς § 100

πολλοὶ κόσμοι § 196; 82

δέδονται δίδωμι: davati; 3. l. mn. ind. perf. mediopas.

καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις
οἷόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι
καὶ διαλεγομένους
καὶ συναγωνιζομένους
οἷς ἂν βουλευθῶσιν,

οἷόν τ' αὐτοῖς sc. αὐτοῖς οἷον ἐστί (prev: moguće im je, oni mogu); τ' = τε;
§ 103; 207

ποιῆσαι ποιέω: činiti; inf. aor. akt.

πλησιάζοντας πλησιάζω: drugovati; ak. mn. m. r. part. prez akt.

τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις § 82

διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους sc. τοὺς θεοὺς

διαλεγομένους διαλέγομαι (τινί): razgovarati s nekim; ak. mn. m. r. part.
prez. mediopas.

συναγωνιζομένους συναγωνίζομαι (τινί): skupa s nekim boriti se; ak. mn.
m. r. part. prez. mediopas.

οἷς § 215

βουλευθῶσιν βούλομαι: željeti; 3. l. mn. konj. aor. pas.

οἷς ἂν βουλευθῶσιν hipotetička odnosna rečenica (eventualni oblik); § 486

καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι
μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν,
ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις,
τὰ δὲ καινοῖς,
τὰ δὲ μεταφοραῖς,

περὶ τούτων § 213

δηλῶσαι sc. αὐτοῖς οἷον ἐστί; δηλόω: razlagati; inf. aor. akt.

μόνον § 103

τεταγμένοις τάττω: redati, propisivati; τεταγμένος "uobičajen"; dat. mn.
sr. r. part. perf. mediopas.

ὀνόμασιν § 123

τὰ μὲν... τὰ δὲ... τὰ δὲ jedno... drugo... treće...

τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς § 103

μεταφοραῖς § 90

καὶ μὴδὲν παραλιπεῖν,

ἀλλὰ

παῖσιν τοῖς εἵδεσιν

διαποικίλλαι τὴν ποίησιν.

μὴδὲν § 224

παραλιπεῖν παραλείπω: izostavljati; inf. aor. akt.

παῖσιν τοῖς εἵδεσιν § 193; 153

διαποικίλλαι διαποικίλλω: različitošću ukrašavati; inf. aor. akt.

τὴν ποίησιν § 165

τοῖς δὲ

περὶ τοὺς λόγους

οὐδὲν ἔξεστιν τῶν τοιούτων,

τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οἱ περὶ τοὺς λόγους: govornici (supstantivirani iz-
raz; § 373); § 82

οὐδὲν § 224

ἔξεστιν ἔξειμι: (bezlično) slobodno je, dopušteno je, moguće je; 3. l. jd. ind.
pres.

τῶν τοιούτων § 213.4

ἀλλ' ἀποτόμως

καὶ τῶν ὀνομάτων

τοῖς πολιτικοῖς μόνον

καὶ τῶν ἐνθυμημάτων

τοῖς περὶ αὐτάς τὰς πράξεις
ἀναγκαῖόν ἐστιν χρῆσθαι.

ἀλλ' = ἀλλά

τῶν ὀνομάτων § 123; 395

τοῖς πολιτικοῖς § 103

τῶν ἐνθυμημάτων ovdje: misao, ideja; § 123; 395

περὶ αὐτάς τὰς πράξεις § 207; 165

ἀναγκαῖόν § 103

ἐστιν εἰμί: biti; 3. l. jd. ind. prez.

χρῆσθαι χράομαι: služiti se, upotrebljavati; inf. prez. mediopas.

Πρὸς δὲ τούτοις

οἱ μὲν

μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν

ἅπαντα ποιοῦσιν,

οἱ δ'

οὐδενὸς τούτων

κοινωνοῦσιν.

Πρὸς δὲ τούτοις § 213.2

οἱ μὲν... οἱ δ' jedni... a drugi; δ' = δέ

μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν § 430, 82

ἅπαντα = πάντα

ποιοῦσιν ποιέω: ěiniti; 3. l. mn. ind prez. akt.

οὐδενὸς § 224

τούτων § 213.2

κοινωνοῦσιν κοινωνέω τινός: imati udjela u čemu

ἃ τοσαύτην ἔχει χάριν

ὥστ',

ἂν καὶ τῇ λέξει

καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν

ἔχη κακῶς,

ὅμως

αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις

καὶ ταῖς συμμετρίαις

ψυχαγωγοῦσιν τοὺς ἀκούοντας.

ἄ § 215

τοσαύτην § 213.4

ἔχει ἔχω: imati; 3. l. jd. ind. prez. akt.

ἄ... ἔχει § 361

χάριν § 165

ὥστ' = ὥστε (uvodi posljedičnu rečenicu; § 473)

ἄν = ἐάν (uvodi eventualnu pogodbenu rečenicu; § 476)

καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν § 165; 123

ἔχη κακῶς ἔχω κακῶς: loše íci; 3. l. jd. konj. prez. akt.

αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρίαις § 207; 90

ψυχαγωγοῦσιν ψυχαγωγέω: osvajati, zavoditi; 3. l. mn. ind. prez. akt.

τοὺς ἀκούοντας ἀκούω: slušati; ak. mn. m. r. part. prez. akt.

Poglavlje 11

Platon, Kritija 114e

O tekstu

Kritija se ubraja među Platonove kasne dijaloge. Trebao je biti središnji dio trilogije kojem bi prethodio *Timej*, a za njim bi slijedio *Hermokrat*, koji vjerojatno nikad nije napisan, dok je *Kritija* ostao nedovršen.

Uz Sokrata, u razgovoru sudjeluju Atenjanin Kritija, pripadnik zloglasne tridesetorice tirana, zatim Hermokrat, vođa oligarhijske stranke u Sirakuzi, te filozof Timej iz Lokra u Italiji, naslovni lik dijaloga *Timej*. *Kritija* je posvećen slavi drevne Atene, njezinih građana, državnog ustroja i postignuća i po tome je sličan dijalogu *Meneksen*. Dok u *Meneksenu* Sokrat u pohvalnom govoru slavi Atenjane jer su odbili pokušaj Perzijanaca da pokore Grčku, ovdje drevna Atena, zamišljena kao idealna država, u borbi za opstanak pobjeđuje moćno svjetsko carstvo Atlantidu. Ta je sila prijetila da će pokoriti cijelu Europu i Aziju, no, udaljivši se od bogova, iznenada je potonula u ocean, i to prije devet tisuća godina.

Platon, tvorac mita o Atlantidi, nije mogao ni slutiti da će ljudi tisućljećima kasnije, s istom revnošću s kojom na mapama upisuju putanju Odisejevih putovanja, i dalje tragati za potonulim divovskim otokom s one strane Heraklovih stupova.

Nakon što je rečeno da je moćna Atlantida mogla računati na obilje dobara iz inozemstva, u odabranom se odlomku opisuju prirodni resursi toga otoka.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Plat. Critias 114e

Πλεῖστα δὲ ἡ νῆσος αὐτὴ παρείχετο εἰς τὰς τοῦ βίου κατασκευάς, πρῶτον μὲν ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττόμενα στερεὰ καὶ ὅσα τη-

κατὰ γέγονε, καὶ τὸ νῦν ὀνομαζόμενον μόνον—τότε δὲ πλέον ὀνόματος ἦν τὸ γένος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρειχάλκου κατὰ τόπους πολλοὺς τῆς νήσου, πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον ἐν τοῖς τότε ὄν—καὶ ὅσα ὕλη πρὸς τὰ τεκτόνων διαπονήματα παρέχεται, πάντα φέρουσα ἄφθονα, τά τε αὖ περὶ τὰ ζῶα ἱκανῶς ἡμερα καὶ ἄγρια τρέφουσα. καὶ δὴ καὶ ἐλεφάντων ἦν ἐν αὐτῇ γένος πλεῖστον· νομῇ γὰρ τοῖς τε ἄλλοις ζώοις, ὅσα καθ' ἑλὴ καὶ λίμνας καὶ ποταμούς, ὅσα τ' αὖ κατ' ὄρη καὶ ὅσα ἐν τοῖς πεδίοις νέμεται, σύμπασιν παρῆν ἄδην, καὶ τούτῳ κατὰ ταῦτά τῳ ζώῳ, μεγίστῳ πεφυκότι καὶ πολυβορωτάτῳ. πρὸς δὲ τούτοις, ὅσα εὐώδη τρέφει που γῆ τὰ νῦν, ῥιζῶν ἢ χλόης ἢ ξύλων ἢ χυλῶν στακτῶν εἴτε ἀνθῶν ἢ καρπῶν, ἔφερέν τε ταῦτα καὶ ἔτρεφεν εὔ.

Analiza i komentar

Πλεῖστα δὲ ἡ νῆσος αὐτὴ παρείχετο
 εἰς τὰς τοῦ βίου κατασκευάς,
 πρῶτον μὲν ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττόμενα
 στερεὰ καὶ ὅσα τηκτὰ γέγονε,
 καὶ τὸ νῦν ὀνομαζόμενον μόνον—

Πλεῖστα § 202

ἡ νῆσος § 82, § 83

δὲ postpozitivna čestica; § 515

αὐτὴ § 207, značenje u atributnom položaju; § 378

παρείχετο παρέχομαι: pružati; 3. l. sg. impf. medpas.

εἰς § 419 c

τὰς ... κατασκευάς § 90

τοῦ βίου § 82, atributni položaj; § 375

πρῶτον § 223

μὲν § 519.7; μὲν ... δὲ

ὅσα § 219

ὑπὸ ὑπὸ s gen. kod pasiva; § 515

μεταλλείας § 90

ὀρυττόμενα ὀρύττω: kopati; n. pl. n. ptc. prez. medpas.

στερεὰ § 103 (minerali i kamenje)

τηκτὰ § 103 (metali)

γέγονε γίγνομαι: postajati, bivati; 3. l. sg. ind. perf. akt.; subjekt u pl. sr. roda, verbum finitum u sg.; § 361

τὸ νῦν § 373

ὀνομαζόμενον ὀνομάζω: nazivati; n. sg. n. ptc. prez. medpas.; ὀνομαζόμενον μόνον prevedi: samo se naziva (= nije više od naziva)

μόνον § 103

τότε δὲ πλέον ὀνόματος ἦν

τὸ γένος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρειχάλκου

κατὰ τόπους πολλοὺς τῆς νήσου,

πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον ἐν τοῖς τότε ὄν—

καὶ ὅσα ὕλη

πρὸς τὰ τεκτόνων διαπονήματα

παρέχεται,

πάντα φέρουσα ἄφθονα,

τά τε αὖ περὶ τὰ ζῶα ἱκανῶς ἡμερα καὶ ἄγρια τρέφουσα.

δὲ μὲν ... δέ; § 519.7

πλέον § 202

ὀνόματος § 123; genitiv komparacije; § 404

ἦν εἰμί: biti; 3. l. sg. impf.

τὸ γένος § 153

γῆς § 108

ὀρυττόμενον ὀρύττω: kopati; n. sg. n. ptc. prez. medpas.

ὀρειχάλκου § 82

κατὰ § § 428. B. a)

τόπους § 82

πολλοὺς § 196

τῆς νήσου § 82, § 83

χρυσοῦ § 107

τιμιώτατον § 197; poveži s ὄν

ἐν § 426. a)

τοῖς τότε § 373

ὄν εἰμί: biti; n. sg. n. ptc.; prevedi kao ptc. imperfekta

ὅσα § 219

ὕλη § 90

πρὸς § 435. C. c)

τὰ διαπονήματα § 123

τεκτόνων § 131

παρέχεται παρέχομαι: pružati; 3. l. sg. ind. prez. medpas.

πάντα § 193; objekt od φέρουσα

φέρουσα φέρω: nositi; n. sg. f. ptc. prez. akt.; poveži s ὕλη

ἄφθονα § 106

τά ... περὶ τὰ ζῷα § 373

τὰ ζῷα § 82

τε καὶ ... τε; § 513.2

ἡμερα § 106; tj. ζῷα; objekt od τρέφουσα

ἄγρια § 103; tj. ζῷα; objekt od τρέφουσα

τρέφουσα τρέφω: hraniti; n. sg. f. ptc. prez. akt.; poveži s ὕλη

καὶ δὴ καὶ ἐλεφάντων ἦν ἐν αὐτῇ γένος πλεῖστον·

νομὴ γὰρ τοῖς τε ἄλλοις ζώοις,

ὅσα καθ' ἑλὴ καὶ λίμνας καὶ ποταμούς,

ὅσα τ' αὖ κατ' ὄρη καὶ ὅσα ἐν τοῖς πεδίοις νέμεται,

σύμπασιν παρῆν ἄδην,

καὶ τούτῳ κατὰ ταῦτα τῷ ζώῳ,

μεγίστῳ πεφυκότι καὶ πολυβορωτάτῳ.

καὶ δὴ καὶ pa - i; § 513

ἐλεφάντων § 139

ἦν εἰμί: biti; 3. l. sg. impf.

αὐτῇ § 207.3; tj. τῇ νήσῳ

γένος § 153; poveži s ἐλεφάντων

πλεῖστον § 202

νομὴ ὀρύττω: kopati; n. sg. n. ptc. prez. medpas.

τοῖς ἄλλοις § 202; § 371

ζώοις § 82

καθ' ἑλὴ καθ' ἑλὴ < κατ' ἑλὴ < κατὰ ἑλὴ; § 68

ἑλὴ § 153

λίμνας § 90

ποταμούς § 82

τ' αὖ = τε αὖ § 68;

ὄρη § 153

τοῖς πεδίοις § 82

νέμεται νέμομαι: na pašu íci, pasti; 3. l. sg. ind. prez. medpas.; subjekt u pl. sr. roda, verbum finitum u sg.; § 361

σύμπασιν § 379

παρῆν πάρειμι: ovdje biti; 3. l. sg. impf.

τούτῳ § 213.2

κατὰ ταῦτα prevedi: jednako, na isti način; ταῦτα, § 16, § 66

τῷ ζῳῳ § 82

μεγίστῳ § 200

πεφυκότι φύομαι: po prirodi biti; d. sg. n. ptc. perf. akt.

πολυβορωτάτῳ § 197

πρὸς δὲ τούτοις,

ὅσα εὐώδη τρέφει που γῆ τὰ νῦν,

ρίζων ἢ χλόης ἢ ξύλων ἢ χυλῶν στακτῶν

εἴτε ἀνθῶν ἢ καρπῶν,

ἔφερέν τε ταῦτα

καὶ ἔτρεφεν εὔ.

πρὸς ... τούτοις osim toga

τούτοις § 213.2

εὐώδη § 153

τρέφει τρέφω: hraniti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

γῆ § 108

τὰ νῦν § 373

ρίζων § 97

χλόης § 90

ξύλων § 82

χυλῶν § 82

στακτῶν στάζω: kapati; gl. pridjev στακτός; g. pl. m.

ἀνθῶν § 153

καρπῶν § 82

ἔφερέν τε φέρω: nositi; 3. l. sg. impf. akt; enklitike; § 39, § 40; subjekt je otok

ταῦτα § 213.2

ἔτρεφεν τρέφω: hraniti; 3. l. sg. impf. akt; subjekt je otok

Poglavlje 12

Izokrat, Demoniku 16.1

O tekstu

Rasprava o praktičnoj etici *Demoniku* (Πρὸς Δημόνικον) ima oblik otvorenog pisma. Pripisuje se Izokratu, no nije isključeno da joj je autor neki njegov učenik. Nudeći upute za svakodnevni život, u raspravi se razlikuju tri životna područja u kojima ta pravila treba primjenjivati: 1) čovjek u odnosu prema bogovima, 2) čovjek u odnosu prema drugim ljudima, ponajprije prema roditeljima i prijateljima, 3) čovjek u odnosu prema sebi samom i skladan razvoj njegova karaktera. Pravila se nižu bez strogog reda, što je tipično za „gnomsku“ književnost toga razdoblja. U tom smislu rasprava se može usporediti s pjesničkim opusom Megaranina Teognida.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Isoc. Ad Demonicum 16.1

Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σεαυτῷ συνειδήσεις. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, καὶ φευδεῖς ὣσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσιν, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσῃ. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίῃς, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων ἅ τοις ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμώῃς. Ἐὰν ᾗς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. Ἄ

μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμασι· ὁμοίως γὰρ αἰσχροὺς ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν.

Analiza i komentar

Μηδέποτε

μηδὲν αἰσχροὺς ποιήσας

ἐλπίζε λήσειν·

καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς,

σεαυτῷ συνειδήσεις.

Μηδέποτε § 509.2

μηδὲν § 224

αἰσχροὺς § 103

ποιήσας ποιέω: činiti; n. sg. m. ptc. aor. akt; predikatni particip, § 501.b

ἐλπίζε ἐλπίζω: nadati se; imper. prez. akt.

λήσειν λανθάνω: neopažen ostati; inf. fut. akt; predikatni particip, § 501.b

ἂν = εἰ ἂν = εἰ ἂν

τοὺς ἄλλους § 212, § 371 B.4

λάθῃς λανθάνω: neopažen ostati; 2. l. sg. konj. aor. akt.

σεαυτῷ § 208

συνειδήσεις σύννοιδα: biti svjestan (σεαυτῷ) samoga sebe; 2. l. pl. ind. fut. akt.

Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ,

τοὺς δὲ γονεῖς τίμα,

τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου,

τοῖς δὲ νόμοις πείθου.

Τοὺς ... θεοὺς § 82

φοβοῦ φοβέομαι: bojati se; 2. l. sg. imper. prez. medpas.

τοὺς ... γονεῖς § 175

τίμα τιμάω: cijeniti; 2. l. sg. imper. prez. akt.

τοὺς ... φίλους § 82

αἰσχύνου αἰσχύνομαι: poštovati; 2. l. sg. imper. prez. medpas.

τοῖς ... νόμοις § 82

πείθου πείθομαι: pokoravati se; 2. l. sg. imper. prez. medpas.

Τὰς ἡδονὰς θήρευε
τὰς μετὰ δόξης·

τέρψις γὰρ
σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον,
ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον.

Τὰς ἡδονὰς § 90

θήρευε θηρεύω: loviti, za čim íci; 2. l. sg. imper. prez. akt.

τὰς μετὰ δόξης atributni položaj, § 375

μετὰ § 430

δόξης § 90

τέρψις § 165

σὺν § 427

τῷ καλῷ § 103, § 373

ἄριστον § 202

ἄνευ § 417

τούτου § 213.2

κάκιστον § 202

Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς,
κἄν ψευδεῖς ᾧσιν·

οἱ γὰρ πολλοὶ
τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσιν,
πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν.

Εὐλαβοῦ εὐλαβέομαι: čuvati se; 2. l. sg. imper. prez. medpas.

τὰς διαβολὰς § 90

κἄν = καὶ εἰ ἂν § 16

ψευδεῖς § 153

ᾧσιν εἰμί: biti; 3. l. pl. konj. prez. akt.

οἱ ... πολλοὶ § 196] § 371 B.4

τὴν ... ἀλήθειαν § 90

ἀγνοοῦσιν ἀγνοέω: ne znati; 3. l. pl. ind. prez. akt.

πρὸς § 435 C.

τὴν δόξαν § 90

ἀποβλέπουσιν ἀποβλέπω: paziti na; 3. l. pl. ind. prez. akt.

Ἄπαντα δόκει ποιεῖν

ὥς μηδένα λήσων·

καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς,

ὕστερον ὀφθήσῃ.

Ἄπαντα § 193

δόκει δοκέω: misliti; 2. l. sg. imper. prez. akt.

ποιεῖν ποιέω: činiti; inf. prez. akt.

ὥς kao da

μηδένα § 224

λήσων λανθάνω: neopažen ostati; n. sg. m. part. fut. akt.

ἂν = εἰάν = εἰ ἂν

κρύψῃς κρύπτω: kriti; 2. l. sg. konj. aor. akt.

ὀφθήσῃ ὀράω: vidjeti; 2. l. sg. ind. fut. pas.

Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίῃς,

εἰ φαίνοιο

ταῦτα μὴ πράττων

ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμώῃς.

εὐδοκιμοίῃς εὐδοκιμέω: na dobrom glasu biti; 2. l. sg. opt. prez. akt.

φαίνοιο φαίνομαι: pojavljivati se; 2. l. sg. opt. prez. medpas.; predikatni particip, § 501.b

ταῦτα § 213.2

πράττων πράττω: činiti; n. sg. m. part. prez. akt.; predikatni particip, § 501.b

ἃ § 215

τοῖς ἄλλοις § 212, § 371 B.4

πράττουσιν πράττω: činiti; dat. pl. m. part. prez. akt

ἐπιτιμώῃς ἐπιτιμάω: predbacivati; 2. l. sg. opt. prez. akt.

Ἐὰν ᾗς φιλομαθής,

ἔσει πολυμαθής.

Ἐάν = εἰ ἄν

ῆς εἰμί: biti; 2. l. sg. konj. prez.

φιλομαθῆς § 153

ἔσει εἰμί: biti; 2. l. sg. fut.

πολυμαθῆς § 153

Ἄ μὲν ἐπίστασαι,
 ταῦτα διαφύλαττε
 ταῖς μελέταις,
 ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας,
 προσλάβανε
 ταῖς ἐπιστήμας·
 ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν
 ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον
 μὴ μαθεῖν
 καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν
 παρὰ τῶν φίλων
 μὴ λαβεῖν.

Ἄ § 215

ἐπίστασαι ἐπίσταμαι: znati; 2. l. sg. ind. prez. medpas.

ταῦτα § 213.2

διαφύλαττε διαφυλάττω: neprestano čuvati; 2. l. sg. imper. prez. akt.

ταῖς μελέταις § 90

ἃ § 215

μεμάθηκας μανθάνω: učiti; 2. l. sg. ind. perf. akt.

προσλάβανε προσλαμβάνω: dodatno steći; 2. l. sg. imper. prez. akt.

ταῖς ἐπιστήμας § 90

αἰσχρὸν (tj. ἐστίν) § 103

ἀκούσαντα ἀκούω: čuti; ak. sg. m. part. aor. akt.

χρήσιμον § 103

λόγον § 82

μαθεῖν μανθάνω: učiti; inf. aor. akt.

διδόμενόν δίδωμι: davati; ak. sg. n. part. prez. medpas.

τι § 217

ἀγαθόν § 103

παρὰ § 434 A

τῶν φίλων § 82

λαβεῖν λαμβάνω: uzimati; inf. aor. akt.

Poglavlje 13

Arijan, Anabaza 2, 3, 6

O autoru

Flavije Arijan (Φλάβιος Ἀρριανός, Flavius Arrianus; Nikomedija u Bitiniji, oko 95. – Atena, oko 175.) bio je grčki povjesničar i filozof carskoga doba, učenik filozofa Epikteta (oko 55 - 135). Za Hadrijana, oko 128–129, Arijan je bio rimski konzul, a 131.-138. namjesnik (legatus Augusti pro praetore) u Kapadociji. Kao pedesetogodišnjak povukao se iz javnog života, boravio u Ateni (bio je ondje ἄρχων ἐπώνυμος 145/146). Književni mu je model bio Ksenofont (oko 430 - 354 pr. Kr); Ksenofontovo je ime Arijan nosio i kao nadimak.

Glavno je Arijanovo historiografsko djelo *Aleksandrov pohod* (Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου) ili *Anabaza*; u sedam knjiga faktografski precizno i kritično iznio je povijest vladavine Aleksandra III. Velikog. Autor je i povijesno-geografskog *Opisa Indije* (Ἰνδικὴ συγγραφή), sastavljenog prema Aleksandrovim povjesničarima Megastenu i Nearhu; u *Opisu* piše jonskim grčkim poput Hekateja i Herodota. Priredio je Epiktetove *Rasprave* (Διατριβαί) u osam knjiga (sačuvane samo prve četiri) - taj je filozofski angažman usporediv s Ksenofontovim Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους - te *Priručnik* (Ἐγχειρίδιον) za Epiktetovu etiku.

O tekstu

U sljedećem odlomku Arijan iznosi dvije verzije legende o Aleksandru i Gordijskom čvoru; drugu, manje uobičajenu, navodi prema povjesničaru Aristobulu (umro nakon 301. pr. Kr), koji pripovijeda da čvor nije bio presječen, već razriješen, pošto je izvučen klin (ἔστωρ) koji ga je držao. Riječ ἔστωρ je homerska i u kasnijem grčkom neuobičajena; njome se koristi Ilijada 24, 272, opisujući kako se klinom učvršćuje čvor. Po svemu sudeći, Gordijeva

su kola bila vezana na homerski način, što je Aleksandar shvatio i prepoznao (obzirom da je Homera, kako je posvjedočeno, čitao pod Aristotelovim vodstvom).

Stil teksta obilježen je za Arijanovo vrijeme "starinskom" atičkom jednostavnošću, i po tome je oprečan "modernom" grčkom Arijanova starijeg suvremenika Plutarha (oko 46. - oko 120).

Pročitajte naglas grčki tekst.

Arr. Anabasis 2.3.6

Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρανίας καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιιδεῖν οὐκ ᾔθελε, μὴ τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸ(ν) ζυγόν. ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ συμβεβηκότος. καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυσε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

Analiza i komentar

Πρὸς δὲ δὴ τούτοις
καὶ τότε
περὶ τῆς ἀμάξης
ἐμυθεύετο,

ὅστις λύσειε
τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης
τὸν δεσμόν,
τοῦτον χρῆναι
ἄρξαι τῆς Ἀσίας.

Πρὸς τούτοις (tj. μύθοις) § 418; § 213

δὲ δὴ kombinacija čestica povezuje ovu rečenicu s prethodnom, "a"

τόδε § 213

περὶ τῆς ἀμάξης § 418; § 97

ἐμυθεύετο μυθεύω: pripovijedati; 3. l. sg. impf. medpas.

ὅστις § 217

λύσειε λύω: razriješiti; 3. l. sg. opt. aor. akt.

τοῦ ζυγοῦ § 375; § 82

τῆς ἀμάξης § 375; § 97

τὸν δεσμόν § 82

τοῦτον § 213

ὅστις... τοῦτον koordinacija ostvarena odnosnom zamjenicom (konektor) i pokaznom (antecedent)

χρῆναι χρή (bezlično): trebati; inf. prez. (akt.)

τῆς Ἀσίας § 90

ἄρξαι ἄρχω τινός: zavladati nečim; inf. aor. akt.

ἦν δὲ ὁ δεσμὸς

ἐκ φλοιοῦ κρανίας

καὶ τούτου

οὔτε τέλος

οὔτε ἀρχή

ἐφαίνετο.

ἦν εἰμί: biti; 3. l. sg. impf. (akt.)

δὲ čestica dé povezuje rečenicu s prethodnom kao suprotni veznik, "a"; § 515

ὁ δεσμὸς § 82

ἐκ φλοιοῦ § 418; § 90

κρανίας § 90

τούτου (tj. δεσμοῦ) § 213

οὔτε... οὔτε koordinacija ostvarena niječnim sastavnim veznicima

τέλος § 153

ἀρχή § 90

ἐφαίνετο φαίνω: med. vidjeti se, pokazati se; 3. l. sg. impf. medpas.

Ἀλέξανδρος δὲ

ὥς ἀπόρως μὲν εἶχεν

ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ,

ἄλυτον δὲ περιδεῖν

οὐκ ἤθελε,

μή τινα

καὶ τοῦτο

ἐς τοὺς πολλοὺς

κίνησιν

ἐργάσεται,

οἱ μὲν λέγουσιν,

ὅτι παίσας τῷ ξίφει

διέκοψε τὸν δεσμὸν

καὶ λελύσθαι

ἔφη·

Ἀριστόβουλος δὲ λέγει

ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ,

ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος

διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ,

ξυνέχων τὸν δεσμόν,

ἐξελκύσαι

ἔξω τοῦ ῥυμοῦ

τὸ〈ν〉 ζυγόν.

Ἀλέξανδρος § 82

δὲ čestica dé povezuje rečenicu s prethodnom kao suprotni veznik, "a"; § 515

ὥς § 518

ἀπόρως... εἶχεν ἐξευρεῖν § 204; ἀπόρως ἔχω + inf.: ne biti u stanju nešto učiniti, 3. l. sg. ind. aor. akt.; ἐξευρίσκω: pronaći, inf. aor. akt.

λύσιν § 165

τοῦ δεσμοῦ § 82

μὲν... δὲ koordinacija čestica: "... a"; § 515; § 519

ἄλυτον... περιδεῖν § 106; περιοράω: dopustiti, pustiti, inf. aor. akt.

ἤθελε ἐθέλω + inf.: htjeti nešto činiti; 3. l. sg. impf. akt.

μή... ἐργάσεται veznik μή s konjunktivom izriče zavisno namjernu rečenicu, § 470; ἐργάζομαι: izazvati, 3. l. sg. konj. aor. med.

τινα... κίνησιν § 217; § 165; κίνησις ovdje u prenesenom značenju

τοῦτο § 213

ἐς τοὺς πολλοὺς § 418; § 372-373; § 196

οἱ μὲν... Ἀριστόβουλος δὲ... koordinacija: § 370; § 82; za Aristobula v. gore uvod

ὅτι § 518

παίσας παίω: udarati; n. sg. m. ptc. aor. akt.

τῷ ξίφει § 153

διέκοψε διακόπτω: presjeći; 3. l. sg. aor. akt.

λελύσθαι ἔφη φημί: reći; 3. l. sg. impf. akt; λύω: razriješiti; inf. perf. medpas; akuzativ s infinitivom (ovdje neizrečeni akuzativ bio bi τὸν δεσμόν)

λέγει λέγω: govoriti, reći; 3. l. sg. ind. prez. akt; otvara mjesto akuzativu s infinitivom (suprotno gornjem λέγουσιν, iza kojeg slijedi izrični veznik ὅτι)

ἐξελόντα... ἐξελκύσαι ἐξαιρέω: izvaditi; a. sg. m. ptc. aor. akt; ἐξέλκω: izvući, inf. aor. akt.

τὸν ἔστορα § 146

τοῦ ῥυμοῦ § 82

ὅς § 215

ἦν... διαβεβλημένος διαβάλλω: provući; 3. l. sg. plfp. pas.

διὰ τοῦ ῥυμοῦ § 418; § 82

ξυνέχων συνέχω: držati zajedno; n. sg. m. ptc. prez. akt.

τὸ(ν) u kritičkim izdanjima dopune priređivača (emendacije i konjekture - ono čega nema u rukopisima, a trebalo je biti) označavaju se prelomljenim zagrada

τὸ(ν) ζυγόν § 82; riječ se javlja u dva oblika: ζυγόν, τό, i ζυγός, ό

ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη

τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ

Ἀλεξάνδρῳ

οὐκ ἔχω

ἰσχυρίσασθαι.

μὲν δὴ kombinacija čestica upotrijebljena adverbzivno: "međutim", "bilo kako bilo"

ἐπράχθη... Ἀλεξάνδρῳ πράττω: činiti; 3. l. sg. ind. aor. pas.; § 82; vršitelj pasivne radnje izrečen je dativom: "po... " ili "od..."

τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ § 373; § 418; § 82; § 213

ἔχω ἔχω + inf: moći nešto učiniti; 1. l. sg. ind. prez. akt.

ἰσχυρίσασθαι ἰσχυρίζομαι: pouzdano reći; inf. aor. (med.)

ἀπηλλάγη

δ' οὖν

ἀπὸ τῆς ἀμάξης

αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν

ὡς τοῦ λογίου

τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ

ὑμβεβηκός.

ἀπηλλάγη ἀπαλλάσσω (atički ἀπαλλάττω): udaljiti se; 3. l. sg. ind. aor. pas.

δ' οὖν § 68; kombinacija čestica obilježava suprotnost, ali naglašava da je potonja ideja bitnija: "u svakom slučaju"

ἀπὸ τῆς ἀμάξης § 418; § 97

αὐτός τε § 40

αὐτός § 207

τε καὶ koordinacija ostvarena kombinacijom sastavnih veznika: "i (jedan)... i (drugi)..."

οἱ ἀμφ' αὐτὸν § 68; § 207; § 373; § 418

ὡς τοῦ λογίου... ὑμβεβηκός veznik ὡς uvodi poredbu: "kao da"; § 82; § 504; συμβαίνω: ostvariti se; g. sg. n. ptc. perf. akt.

τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ § 375; § 82; § 418; § 165

καὶ γὰρ καὶ

τῆς νυκτὸς ἐκείνης

βρονταί τε καὶ σέλας

ἐξ οὐρανοῦ

ἐπεσήμηναν.

καὶ

ἐπὶ τούτοις

ἔθυε

τῇ ὑστεραία

Ἀλέξανδρος

τοῖς φήνασι θεοῖς

τά τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

καὶ γὰρ καὶ pojačano καὶ γὰρ: "i zaista"

τῆς νυκτὸς ἐκείνης § 123; § 213

βρονταί § 97

βρονταί τε § 40

τε καὶ koordinacija ostvarena kombinacijom sastavnih veznika: "i (jedan)... i (drugi)..."

σέλας § 159

ἐπεσήμηναν ἐπισημαίνω: "pojaviti se"; 3. l. pl. ind. aor. akt.

ἐπὶ τούτοις § 418; § 213; prijedlogom je izražen razlog

ἔθυε θύω: žrtvovati, prinijeti žrtvu (u znak zahvalnosti); 3. l. sg. impf. akt.

τῇ ὑστεραία (tj. ἡμέρᾳ) § 103

τοῖς φήνασι θεοῖς § 82, 193; φαίνω: pokazati; d. pl. m. ptc. aor. akt.

φήνασι... τά τε σημεῖα καὶ... τὴν λύσιν § 40, 82, 165; imenice su objekti participa (v. gore); τε... καὶ... koordinacija sastavnih veznika, pri čemu je drugi član para naglašeniji: "... i..."

τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν § 375, 82, 165

Poglavlje 14

Lukijan, Razgovori bogova 20, 7

O tekstu

Djelo *Razgovori bogova* (Θεῶν διάλογοι) zbirka je sastavljena od 26 samostalnih dijaloga između grčkih bogova i heroja, koji su kod Lukijana prikazani kao kompleksni likovi, sa svojim manama, međusobnim prepirkama i skandalima kudikamo bliži običnim smrtnicima nego uzvišenim bogovima homerske i hesiodovske pjesničke tradicije.

Ovdje se donosi odlomak iz epizode o Parisovu sudu, koji je tradicionalno prenošen kao dio zbirke *Razgovori bogova*, ali ga se katkad, s obzirom na obilježja različita od onih u ostalim dijalozima, izdvaja i kao zasebno djelo pod nazivom *Sud o božicama* (Iudicium dearum). U razgovoru sudjeluju Zeus, Hermes, Hera, Atena, Afrodita te Paris, koji, prema Zeusovoj odluci, mora presuditi kojoj će od tri olimpske božice pripasti Eridina jabuka s natpisom καλλίστη (“najljepšoj”).

Pročitajte naglas grčki tekst.

Luc. Dialogi deorum 20.7

Πῶς ἂν οὖν, ὃ δέσποτα Ἑρμῆ, δυνηθείην ἐγὼ θνητὸς αὐτὸς καὶ ἀγροῖκος ὢν δικαστῆς γενέσθαι παραδόξου θεάς καὶ μείζονος ἢ κατὰ βουκόλον; τὰ γὰρ τοιαῦτα κρίνειν τῶν ἀβρῶν μᾶλλον καὶ ἀστικῶν· τὸ δὲ ἐμόν, αἷγα μὲν αἰγὸς ὁποτέρᾳ ἢ καλλίῳν καὶ δάμαλιν ἄλλης δαμάλεως, τάχ' ἂν δικάσαιμι κατὰ τὴν τέχνην· αὐταὶ δὲ πᾶσαι τε ὁμοίως καλαὶ καὶ οὐκ οἷδ' ὅπως ἂν τις ἀπὸ τῆς ἐτέρας ἐπὶ τὴν ἐτέραν μεταγάγοι τὴν ὄψιν ἀποσπάσας· οὐ γὰρ ἐθέλει ἀφίστασθαι ῥαδίως, ἀλλ' ἔνθα ἂν ἀπερείσῃ τὸ πρῶτον, τούτου

ἔχεται καὶ τὸ παρὸν ἐπαινέϊ· καὶ ἐπ’ ἄλλο μεταβῆ, ἀκεῖνο καλὸν ὁρᾷ καὶ παραμένει, καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται. καὶ ὅλως περικέχυται μοι τὸ κάλλος αὐτῶν καὶ ὅλον περιείληφέ με καὶ ἄχθομαι, ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς ὥσπερ ὁ Ἄργος ὅλῳ βλέπειν δύναμαι τῷ σώματι. δοκῶ δ’ ἂν μοι καλῶς δικάσαι πάσαις ἀποδοῦς τὸ μῆλον.

Analiza i komentar

Πῶς ἂν οὖν, ὦ δέσποτα Ἑρμῆ,
 δυνηθείην ἐγὼ
 θνητὸς αὐτὸς καὶ ἀγροῖκος ὦν
 δικαστῆς γενέσθαι
 παραδόξου θέας καὶ μείζονος ἢ κατὰ βουκόλον;

Πῶς § 221

ἂν ... δυνηθείην δύναμαι: moći; 1. l. sg. opt. aor. pas. § 464.2

οὖν postpozitivna čestica: dakle, ipak (odbijajući)

ὦ δέσποτα Ἑρμῆ § 100

ἐγὼ § 205

θνητὸς ... καὶ ἀγροῖκος § 103

αὐτὸς § 207

ὦν adverbni particip s uzročnim značenjem (§ 503.2): “budući da sam“ +
 θνητὸς αὐτὸς καὶ ἀγροῖκος

δικαστῆς § 100

γενέσθαι γίγνομαι: postati; inf. aor. med.; dopuna uz πῶς ἂν ... δυνηθείην

παραδόξου § 106; “nevjerojatan, čudesan“

θέας § 90, genitiv objektni uz δικαστῆς (§ 394)

μείζονος § 200

ἢ κατὰ βουκόλον; § 82, 514.1.b; uz komp. μείζων: “veći no što dolikuje govedaru“

τὰ γὰρ τοιαῦτα κρίνειν

τῶν ἀβρῶν μᾶλλον καὶ ἀστικῶν.

τὰ τοιαῦτα § 213.4

κρίνειν κρίνω: prosuđivati; inf. prez. akt.

μᾶλλον § 204.3

τῶν ἀβρῶν καὶ ἀστικῶν § 103, sc. ἐστίν: “više priliči finim i gradskim ljudima“ (§ 393.2)

τὸ δὲ ἐμόν,

αἶγα μὲν αἰγὸς

ὅποτέρα ἢ καλλίων

καὶ δάμαλιν ἄλλης δαμάλεως,

τάχ' ἂν δικάσαιμι κατὰ τὴν τέχνην.

τὸ ἐμόν § 210, sc. ἐστίν: § 393.2

δὲ čestica izražava suprotnost u odnosu na prethodnu rečenicu: “a“

αἶγα μὲν § 115

αἰγὸς § 115, genitiv odvajanja: § 402

ὅποτέρα § 219, 469

ἢ καλλίων § 200, sc. ἐστίν

δάμαλιν § 165

ἄλλης δαμάλεως § 165, 212a, genitiv odvajanja: § 402

τάχ' τάχα (elizija: § 68), s opt. s ἂν: “možda“

ἂν δικάσαιμι δικάζω: razlučiti, presuditi; 1. l. sg. opt. aor. akt.

κατὰ τὴν τέχνην § 90, 429.B.c

αὗται δὲ πᾶσαί τε ὁμοίως καλαὶ

καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις

ἀπὸ τῆς ἐτέρας ἐπὶ τὴν ἐτέραν

μεταγάγοι

τὴν ὄψιν ἀποσπᾶσας.

αὗται αὗται = αἱ αὐταί (kraza: § 66), § 204; sc. εἰσίν

πᾶσαί § 193

ὁμοίως § 204

καλαὶ § 103

οὐκ οἶδ' οἶδα: znati; 1. l. sg. ind. perf. s prezentskim značenjem

ὅπως ἂν ... μεταγάγοι § 446; zavisna upitna rečenica (§ 469) s optativom;

μετάγω: prenijeti, prebaciti; 3. l. sg. opt. aor. akt.

τις § 218.2.b

ἀπὸ τῆς ἐτέρας § 103; ἐτέρος ... ἐτέρος: jedan ... drugi; 423.a

ἐπὶ τὴν ἐτέραν § 103, 419a

τὴν ὄψιν § 165; objekt od μεταγάγοι i od ἀποσπάσας

ἀποσπάσας ἀποσπάω: otrgnuti; nom. sg. m. ptc. aor. akt.

οὐ γὰρ ἐθέλει ἀφίστασθαι ῥαδίως,
ἀλλ' ἔνθα ἂν ἀπερείσῃ τὸ πρῶτον,
τούτου ἔχεται καὶ τὸ παρὸν ἐπαινεῖ.

οὐ γὰρ ἐθέλει ἐθέλω: željeti; 3. l. sg. ind. prez. akt.

ἀφίστασθαι ἀφίστημι: udaljiti se; inf. prez. mediopas.

ῥαδίως § 204

ἂν ἀπερείσῃ ἀπερείδω: uprijeti, upraviti (pogled na koga), 3. l. sg. konj. aor. akt.

τὸ πρῶτον § 223 (supstantivirani broj)

τούτου § 213.2; objekt od ἔχεται

ἔχεται ἔχω: držati; 3. l. sg. ind. prez. mediop.

τὸ παρὸν πάρεμι: biti tu, nazočan, pred očima; ak. sg. n. ptc. prez.; objekt od ἐπαινεῖ

ἐπαινεῖ ἐπαινέω: hvaliti, odobravati; 3. l. sg. ind. prez. akt.

κἂν ἐπ' ἄλλο μεταβῇ,
κἀκεῖνο καλὸν ὀρᾷ καὶ παραμένει,
καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται.

κἂν ... μεταβῇ κἂν = καὶ ἐάν (kraza: § 66); μεταβαίνω: prijeći, preseliti se; 3. l. sg. konj. aor. akt. u pogodbenoj rečenici: "a ako prijede"

ἐπ' ἄλλο ἐπί + ἄλλο, § 212

κἀκεῖνο καλὸν κἀκεῖνο = καὶ ἐκεῖνο (kraza: § 66), § 103, 213.3; ἐκεῖνο καλόν: objekt od ὀρᾷ

ὀρᾷ ὀράω: gledati; 3. l. sg. ind. prez. akt.

παραμένει παραμένω: ostati, zadržati se; 3. l. sg. ind. prez. akt.

ὑπὸ τῶν πλησίον genitiv lica: § 449; αἱ πλησίον: one koje su u blizini

παραλαμβάνεται παραλαμβάνω: osvojiti; 3. l. sg. ind. prez. mediop.

καὶ ὅλως περικέχυται μοι τὸ κάλλος αὐτῶν
καὶ ὅλον περιείληφέ με καὶ ἄχθομαι,

ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς
ὥσπερ ὁ Ἄργος
ὅλῳ βλέπειν δύναιμαι τῷ σώματι.

ὅλῳς § 204

περικέχυται περιχέω: obuzeti (s objektom u dativu); 3. l. sg. ind. perf. mediop.

μοι § 205

τὸ κάλλος § 153

αὐτῶν § 207, 393

ὅλον ... με § 103, 205

περιείληφέ περιλαμβάνω: obuhvatiti; 3. l. sg. ind. perf. akt.

ἄχθομαι ἄχθομαι: žalostiti se; 1. l. sg. ind. prez.

ὅτι μὴ započinja zavisnu uzročnu rečenicu (§ 468); u kasnijih autora mogu-
ća je negacija μὴ umjesto οὐ

καὶ αὐτὸς § 207; καί ima ulogu isticanja: (također) i sâm/ja

ὥσπερ § 519.2

ὁ Ἄργος § 82

ὅλῳ ... τῷ σώματι § 103, 123; dativ sredstva: § 414.1

βλέπειν βλέπω: gledati; inf. prez. akt.

δύναιμαι δύναιμαι: moći; 1. l. sg. ind. prez.

δοκῶ δ' ἄν μοι καλῶς δικάσαι
πάσαις ἀποδοὺς τὸ μῆλον.

δοκῶ ... μοι δοκέω: činiti se; 1. l. sg. ind. prez. akt.; uvodi infinitiv

ἄν stoji uz infinitiv koji ima potencijalno značenje: § 506

καλῶς § 204

δικάσαι δικάζω: razlučiti, presuditi; inf. aor. akt. (subjektni infinitiv uz
δοκῶ ... μοι)

πάσαις § 193; dalji objekt od ἀποδοὺς: § 411.1

ἀποδοὺς ἀποδίδωμι: dati; nom. sg. m. ptc. aor. akt.; § 503.4

τὸ μῆλον § 82

Poglavlje 15

Plutarh, O brbljavosti 513a

O autoru

Plutarh (Πλούταρχος, Heroneja 46–125) bio je povjesničar, biograf i filozof. Smatra se posljednjim predstavnikom opće grčke obrazovanosti. Studirao je filozofiju, matematiku i govorništvo na atenskoj Akademiji. U Rimu je, pod zaštitom careva Trajana i Hadrijana, poučavao filozofiju, a potkraj života bio je Apolonov svećenik u rodnoj Heroneji.

U filozofiji je nastojao pomiriti platonovske i aristotelovske teze. Pod imenom *Moralia* (Ἠθικά, zbirka od 78 eseja i govora) sačuvale su se njegove popularno-odgojne rasprave filozofskoga, religijskoga, političkoga, prirodoslovnoga, književnog i drugog sadržaja. Najpoznatiji je po *Usporednim životopisima* (Βίοι παράλληλοι), u kojima u parovima donosi biografije jednoga Grka i jednog Rimljanina (npr. Tezej i Romul, Likurg i Numa Pompilije) kako bi se istaknule njihove moralne vrijednosti i mane. Sačuvana su dvadeset tri para biografija, kao i četiri samostalne biografije. Tim izvanredno živo, anegdotski pisanim životopisima (Koriolan, Timon Atenjanin, Julije Cezar, Antonije, Kleopatra) služio se i Shakespeare u svojim dramama.

O tekstu

Rasprava *O brbljavosti* (Περὶ ἀδολεσχίας, De garrulitate) pripada zbirci *Moralia*. Plutarh brbljavost prikazuje kao bolest za koju lijek pruža filozofija. U izabranom odlomku autor predstavlja tri načina odgovaranja na pitanja, na primjeru upita je li Sokrat kod kuće.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Plut. De garrulitate 513A

Ἔστι τοίνυν τρία γένη τῶν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρίσεων, τὸ μὲν ἀναγκαῖον τὸ δὲ φιλάνθρωπον τὸ δὲ περισσόν. οἷον πυθομένου τινὸς εἰ Σωκράτης ἔνδον, ὁ μὲν ὥσπερ ἄκων καὶ ἀπροθύμως ἀποκρίνεται τὸ ‘οὐκ ἔνδον’, ἐὰν δὲ βούληται λακωνίζειν, καὶ τὸ ‘ἔνδον’ ἀφελὼν αὐτὴν μόνην φθέγγεται τὴν ἀπόφασιν· ὡς ἐκεῖνοι, Φιλίππου γράψαντος εἰ δέχονται τῇ πόλει αὐτόν, εἰς χάρτην ‘οὐ’ μέγα γράψαντες ἀπέστειλαν. ὁ δὲ φιλανθρωπότερον ἀποκρίνεται ‘οὐκ ἔνδον ἀλλ’ ἐπὶ ταῖς τραπέζαις’, κἂν βούληται προσεπιμετρηῆσαι, ‘ξένους τινὰς ἐκεῖ περιμένων.’ ὁ δὲ περιττὸς καὶ ἀδολέσχης, ἂν γε δὴ τύχη καὶ τὸν Κολοφώνιον ἀνεγνωκὼς Ἀντίμαχον, ‘οὐκ ἔνδον’ φησὶν ‘ἀλλ’ ἐπὶ ταῖς τραπέζαις, ξένους ἀναμένων Ἴωνας, ὑπὲρ ὧν αὐτῷ γέγραφεν Ἀλκιβιάδης περὶ Μίλητον ὧν καὶ παρὰ Τισσαφέρνῃ διατρίβων, τῷ τοῦ μεγάλου σατράπῃ βασιλέως, ὃς πάλαι μὲν ἐβοήθει Λακεδαιμονίοις, νῦν δὲ προστίθεται δι’ Ἀλκιβιάδην Ἀθηναίοις· ὁ γὰρ Ἀλκιβιάδης ἐπιθυμῶν κατελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα τὸν Τισσαφέρνῃν μετατίθησι’.

Analiza i komentar

Ἔστι τοίνυν τρία γένη
τῶν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρίσεων,
τὸ μὲν ἀναγκαῖον,
τὸ δὲ φιλάνθρωπον,
τὸ δὲ περισσόν

Ἔστι εἰμί: biti; 3. l. sg. ind. prez; s ovim naglaskom značenje oblika je “postoji”

τρία γένη § 224; 153

τῶν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρίσεων § 165

τὸ μὲν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ φιλάνθρωπον, τὸ δὲ περισσόν § 103; 370,1

οἷον

πυθομένου τινὸς
εἰ Σωκράτης ἔνδον,

οἶον prevedi: kao; § 82

πυθομένου πυνθάνομαι: pitati; g. sg. m. r. part. aor. mediopas.

τινός § 217

Σωκράτης § 153

εἰ Σωκράτης ἔνδον zavisno-upitna rečenica (glagol “biti” je neizrečen)

ὁ μὲν

ὥσπερ ἄκων καὶ ἀπροθύμως
ἀποκρίνεται τὸ ‘οὐκ ἔνδον’,
ἐὰν δὲ βούληται λακωνίζειν,
καὶ τὸ ‘ἔνδον’ ἀφελὼν
αὐτὴν μόνην φθέγγεται τὴν ἀπόφασιν·

ἄκων § 193

ἀπροθύμως § 106; 204

ἀποκρίνεται ἀποκρίνω: odgovarati; 3. l. sg. ind. prez. mediopas.

τὸ ‘οὐκ ἔνδον’ sc. ἐστί; supstantivirajući član (§ 373)

βούληται βούλομαι: željeti; 3. l. sg. konj. prez. mediopas.

λακωνίζειν λακωνίζω: oponašati Spartance; inf. prez. akt.

ἐὰν...λακωνίζειν pogodbena eventualna protaza; § 476

ἀφελὼν ἀφαιρέω: oduzimati; nom. sg. m. r. part. aor. akt.

αὐτὴν μόνην τὴν ἀπόφασιν § 207; 103; 165

φθέγγεται φθέγγομαι: izgovarati; 3. l. sg. ind. fut. mediopas.

ὥς ἐκεῖνοι,

Φιλίππου γράψαντος

εἰ δέχονται τῇ πόλει αὐτόν,
εἰς χάρτην ‘οὐ’ μέγα γράψαντες
ἀπέστειλαν.

ὥς veznik uvodi poredbenu (načinsku) rečenicu

ἐκεῖνοι § 214

Φιλίππου § 82

γράφαντος γράφω: pisati; g. sg. m. r. part. aor. akt; gen. aps. razriješi
vremenskom rečenicom; § 504

δέχονται δέχομαι: primati; 3. l. pl. ind. prez. mediopas.

τῇ πόλει § 165; 207

εἰς χάρτην § 90

μέγα § 196

ἀπέστειλαν ἀποστέλλω: odašiljati; 3. l. pl. ind. aor. akt.

ὁ δὲ φιλανθρωπότερον ἀποκρίνεται
 ‘οὐκ ἔνδον
 ἀλλ’ ἐπὶ ταῖς τραπέζαις,
 καὶ βούληται προσεπιμετρῆσαι,
 ‘ξένους τινὰς ἐκεῖ περιμένων.’

φιλανθρωπότερον § 197

ἀλλ’ = ἀλλά

ἐπὶ ταῖς τραπέζαις § 97

καὶ = καὶ ἐάν; § 16

προσεπιμετρῆσαι προσεπιμετρέω: uljepšavati priču; inf. aor. akt.

ξένους τινὰς § 82; 217

περιμένων περιμένω: čekati; nom. sg. m. r. part. prez. akt.

ὁ δὲ περιττὸς καὶ ἀδολέσχης,
 ἂν γε δὴ τύχη καὶ τὸν Κολοφώνιον ἀνεγνωκὼς Ἀντίμαχον,
 ‘οὐκ ἔνδον’ φησὶν
 ‘ἀλλ’ ἐπὶ ταῖς τραπέζαις,
 ξένους ἀναμένων Ἴωνας,
 ὑπὲρ ὧν αὐτῷ γέγραφεν Ἀλκιβιάδης
 περὶ Μίλητον ὧν
 καὶ παρὰ Τισσαφέρνη διατρίβων,
 τῷ τοῦ μεγάλου σατράπη βασιλέως,
 ὃς πάλαι μὲν ἐβοήθει Λακεδαιμονίοις,
 νῦν δὲ προστίθεται δι’ Ἀλκιβιάδην Ἀθηναίοις·
 ὁ γὰρ Ἀλκιβιάδης
 ἐπιθυμῶν κατελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα
 τὸν Τισσαφέρνην μετατίθησι.’

ὁ δὲ περιττὸς usp. oblik περισσόν gore; § 57a

ἀδολέσχης § 100

ἄν = ἑάν

τύχη τυγχάνω: slučiti se; 3. l. sg. konj. aor. akt.

τὸν Κολοφώνιον Ἀντίμαχον § 82

ἀνεγνωκὼς ἀναγιγνώσκω: čitati; nom. sg. m. r. part. perf. akt.

ἄν... Ἀντίμαχον prev: ako je slučajno čitao i Antimaha (pisac poznat po opširnosti); § 501b

φησὶν φημί: govoriti; 3. l. sg. ind. prez.

ἀναμένων = περιμένων

Ἰωνας § 131

ὕπὲρ ὧν prev: o kojima; § 215

αὐτῷ § 207

γέγραφεν γράφω: pisati; 3. l. sg. ind. perf. akt.

Ἀλκιβιάδης § 100

περὶ Μίλητον § 82

ὧν εἰμί: biti; nom. sg. m. r. part. prez.

παρὰ Τισσαφέρνη § 100

διατρίβων διατρίβω: provoditi vrijeme; nom. sg. m. r. part. prez. akt.

τῷ τοῦ μεγάλου σατράπη βασιλέως = τῷ σατράπη τοῦ μεγάλου βασιλέως; § 100; 175; 196

ὅς § 215

ἐβοήθει βοηθέω: pomagati; 3. l. sg. impf. akt.

Λακεδαιμονίοις... Ἀθηναίοις § 82

προστίθεται προστίθμι: svrstati se se uz nekog; 3. l. sg. ind. prez. mediopas.

δι' = διὰ

γὰρ čestica najavljuje iznošenje dokaza prethodne tvrdnje: "naime..."

ἐπιθυμῶν ἐπιθυμέω: željeti; nom. sg. m. r. part. prez. akt.

κατελθεῖν κατέρχομαι: vraćati se; ind. aor. akt.

εἰς τὴν πατρίδα § 123

μετατίθῃσι μετατίθμι: navesti nekoga da promijeni mišljenje; 3. l. sg. ind. prez. akt.

Poglavlje 16

Ksenofont, Simpozij 4, 34, 4

O autoru

Ksenofont (Ξενοφών; Atena, oko 428. – Korint, oko 354. pr. Kr.) bio je učenik Sokratov, podrijetlom iz aristokratske obitelji naklonjene Sparti. Zbog političke orijentacije veći dio života proveo izvan domovine.

U antici su ga držali poglavito filozofom zbog spisa u kojima središnje mjesto pripada njegovu učitelju (*Obrana Sokratova* – Ἀπολογία Σωκράτους; *Uspomene na Sokrata* – Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους; *Gozba* – Συμπόσιον).

Prema modernom razumijevanju značajnija je njegova historiografska ostavština, u kojoj se ističu *Grčka povijest* (Ἑλληνικά), s prikazom razdoblja od 411. do 362. pr. Kr., zamišljena kao nastavak Tukididova djela, i *Kirov pohod* ili *Anabaza* (Κύρου ἀνάβασις), opis neuspjeloga pohoda Kira Mlađega protiv brata Artakserksa II., u kojem je značajnu ulogu imao i sam pisac. U biografiji *Kirov odgoj* (Κύρου παιδεία) na primjeru Kira Starijega obrazlaže vlastite političke poglede; politički su intonirani i dijalog *Hijeron* (Ἱέρων), pohvalni posmrtni govor *Agezila* (Ἀγησίλαος) te *Lakedemonski ustav* (Λακεδαιμονίων πολιτεία). Gospodarenjem u obitelji i državi bave se *Rasprava o gospodarstvu* (Οἰκονομικός) i spis *O prihodima* (Περὶ πόρων). Didaktičnošću se odlikuju *O jahačkoj vještini* (Περὶ ἵππικῆς) te *Rasprava o lovu* (Κυνηγετικός) i *Rasprava o konjičkom zapovjedniku* (Ἱππαρχικός).

Ksenofont je u antici smatran piscem uzorna jezika i stila (Diogen Laertije naziva ga Atičkom Muzom); upravo zahvaljujući takvoj procjeni jedan je od rijetkih klasičnih autora čiji se opus u cijelosti sačuvao.

O tekstu

Ksenofontov *Simpozij*, poput poznatijega istoimena Platonova djela, opisuje fiktivnu gozbu održanu u kući atenskoga bogataša Kalije; gosti vode razbi-

brižnu raspravu o tome tko se čime ponosi. No, nakon što se pokrene rasprava o ljubavi, Sokrat iznosi ozbiljan i promišljen govor o ljubavi, posebice o homoseksualnoj, razdvajajući pritom etički nevrijednu tjelesnu od duhovne, uzvišene i plemenite ljubavi. U izabranom odlomku govori se o tomu da mnogi ne mogu utažiti svoju glad za bogatstvom, jer ono se ne nalazi u novcu nego u duši.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Xen. Symposium 4.34.4

Νομίζω, ὦ ἄνδρες, τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν ἔχειν ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς. ὁρῶ γὰρ πολλοὺς μὲν ἰδιώτας, οἳ πάνυ πολλὰ ἔχοντες χρήματα οὕτω πένεσθαι ἡγοῦνται ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύονται, ἐφ' ᾧ πλείω κτήσονται, οἷδα δὲ καὶ ἀδελφούς, οἳ τὰ ἴσα λαχόντες ὁ μὲν αὐτῶν τάρκοῦντα ἔχει καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης, ὁ δὲ τοῦ παντὸς ἐνδεΐται· αἰσθάνομαι δὲ καὶ τυράννους τινάς, οἳ οὕτω πεινῶσι χρημάτων ὥστε ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων· δι' ἐνδειαν μὲν γὰρ δῆπου οἳ μὲν κλέπτουσιν, οἳ δὲ τοιχωρυχοῦσιν, οἳ δὲ ἀνδραποδίζονται· τύραννοι δ' εἰσὶ τινες οἳ ὅλους μὲν οἴκους ἀναιροῦσιν, ἀθρόους δ' ἀποκτείνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὅλας πόλεις χρημάτων ἕνεκα ἐξανδραποδίζονται. τούτους μὲν οὖν ἔγωγε καὶ πάνυ οἰκτίρω τῆς ἄγαν χαλεπῆς νόσου. ὅμοια γὰρ μοι δοκοῦσι πάσχειν ὥσπερ εἴ τις πολλὰ ἔχοι καὶ πολλὰ ἐσθίων μηδέποτε ἐμπίμπλαιτο.

Analiza i komentar

Νομίζω,

ὧ ἄνδρες,

τοὺς ἀνθρώπους

οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν ἔχειν
ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς

Νομίζω νομίζω: smatrati; 1. l. sg. ind. prez. akt.

ὧ ἄνδρες § 149

τοὺς ἀνθρώπους § 82

τῷ οἴκῳ § 82

τὸν πλοῦτον § 82

τὴν πενίαν § 90

ἔχειν ἔχω: imati; inf. prez. akt.

ἀλλ' ἀλλά

ταῖς ψυχαῖς § 90

ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς sc. ἔχειν

ὁρῶ γὰρ πολλοὺς μὲν ιδιώτας,

οἳ πάνυ πολλὰ ἔχοντες χρήματα

οὕτω πένεσθαι ἡγοῦνται

ὥστε πάντα μὲν πόνον,

πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύονται,

ἐφ' ᾧ πλείω κτήσονται,

ὁρῶ ὁράω: vidjeti; 1. l. sg. ind. prez. akt.

πολλοὺς ιδιώτας § 196; 100

οἳ § 215

πολλὰ χρήματα § 123

ἔχοντες ἔχω; nom. pl. part. prez. akt.

πένεσθαι πένομαι: biti siromašan; inf. prez. mediopas.

ἡγοῦνται ἡγέομαι: smatrati; 3. l. pl. ind. prez. mediopas.

οἷ... ἔχοντες... πένεσθαι ἡγοῦνται relativna reč.

πάντα πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον § 193; 82

ὑποδύονται ὑποδύω (češće ὑποδύομαι): podnositi, poduzeti; ind. prez. mediopas.

ὥστε... ὑποδύονται posljedična reč.

ἐφ' ᾧ prevedi: da

πλείω komp. od πολύς (§ 196; 202), ak. pl. sr. r. (§ 137)

κτῆσονται κτάομαι: stjecati; 3. l. pl. ind. fut. mediopas.

ἐφ' ᾧ... κτῆσονται namjerna reč.

οἶδα δὲ καὶ ἀδελφούς,

οἱ τὰ ἴσα λαχόντες

ὁ μὲν αὐτῶν τάρκοῦντα ἔχει

καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης,

ὁ δὲ τοῦ παντὸς ἐνδεῖται

οἶδα δὲ poveži s ὁρῶ... μὲν naprijed u tekstu

οἶδα οἶδα: znati; 1. l. ind. perf. akt.

ἀδελφούς § 82

τὰ ἴσα § 103

λαχόντες λαγχάνω: zadobiti; nom. pl. m. r. part. aor. akt.

ὁ μὲν... ὁ δὲ prevedi: jedan... a drugi

αὐτῶν § 207

τάρκοῦντα καὶ περιττεύοντα ak. pl. sr. r. part. prez. akt. gl. ἀρκέω
(dostajati) i περιττεύω (nadmašivati, s gen.); τάρκοῦντα= τὰ ἀρκοῦντα
(kraza)

τῆς δαπάνης § 90

ἔχει ἔχω; 3. l. sg. ind. prez. akt.

τοῦ παντὸς § 193

ἐνδεῖται ἐνδέω: bit u potrebi (s gen.); 3. l. sg. ind. prez. mediopas.

αἰσθάνομαι δὲ καὶ τυράννους τινάς,

οἱ οὕτω πεινῶσι χρημάτων

ὥστε ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων

αἰσθάνομαι αἰσθάνομαι: opažati; 1. l. sg. ind. prez. mediopas.

τυράννους τινάς § 82; 217

πεινῶσι πεινάω (s gen.): gladovati; 3. l. pl. ind. prez. akt.

χρημάτων § 123

οἱ... χρημάτων odnosna reč.

ποιοῦσι ποιέω: činiti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

δεινότερα § 82; 197

τῶν ἀπορωτάτων § 82; 197

ὥστε... ἀπορωτάτων posljedična reč.

δι' ἔνδειαν μὲν γὰρ δήπου
οἱ μὲν κλέπτουσιν,
οἱ δὲ τοιχωρυχοῦσιν,
οἱ δὲ ἀνδραποδίζονται

δι' ἔνδειαν § 97; δι' = διά (s ak.)

κλέπτουσιν κλέπτω: krasti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

τοιχωρυχοῦσιν τοιχωρχέω: provaljivati; 3. l. pl. ind. prez. akt.

ἀνδραποδίζονται ἀνδραποδίζομαι: porobljavati; 3. l. pl. ind. prez. (med.)

οἱ μὲν... οἱ δὲ... οἱ δὲ jedni... drugi... treći...

τύραννοι δ' εἰσὶ τινες

οἱ ὅλους μὲν οἴκους ἀναιροῦσιν,
ἀθρόους δ' ἀποκτείνουσι,
πολλάκις δὲ καὶ ὅλας πόλεις
χρημάτων ἕνεκα
ἑξάνδραποδίζονται.

τύραννοι § 82

εἰσὶ εἰμί: biti; 3. l. pl. ind. prez.

τινες § 217

ὅλους οἴκους § 103; 82

ἀναιροῦσιν ἀναιρέω: uništavati; 3. l. pl. ind. prez.

ἀθρόους § 103

ἀποκτείνουσι ἀποκτείνω: ubijati; 3. l. pl. ind. prez.

ὅλας πόλεις § 103; 165

χρημάτων ἕνεκα prijedlog je postponiran

ἑξάνδραποδίζονται slično što i ἀνδραποδίζονται, prijedlog pojačava značenje
glagola

οἱ ὅλους... ἑξάνδραποδίζονται odnosna reč.

τούτους μὲν οὖν ἔγωγε καὶ πάνυ οἰκτίρω
τῆς ἄγαν χαλεπῆς νόσου.

τούτους § 213

ἔγωγε § 206

οἰκτίρω οἰκτίρω: sažalijevati; 1. l. sg. ind. prez. akt.

τῆς χαλεπῆς νόσου genitiv uzroka; § 103; 82; 406

ὅμοια γάρ μοι δοκοῦσι πάσχειν

ὥσπερ εἴ τις πολλὰ ἔχει

καὶ πολλὰ ἐσθίων

μηδέποτε ἐμπίμπλαιο.

ὅμοια § 103

μοι § 205

δοκοῦσι δοκέω (μοι): činiti se; 3. l. pl. ind. prez. akt.

πάσχειν πάσχω: trpjeti; inf. prez akt.

μοι δοκοῦσι πάσχειν konstr. N+I

ἔχει ἔχω; 3. l. sg. opt. prez. akt.

ἐσθίων ἐσθίω: jesti; n. sg. m. r. part. prez. akt.

ἐμπίμπλαιο ἐμπίμπλημι: zasititi; 3. l. sg. opt. prez. mediopas.

εἴ τις... ἐμπίμπλαιο protaza pogodbene potencijalne reč. (§ 477)

Poglavlje 17

Lukijan, Ikaromenip 25, 3

O tekstu

Oponašajući Ikara, filozof Menip izrađuje krila i leti u nebo do bogova, gdje saznaje da je Zeus odlučio uništiti sve filozofe jer su beskorisni. U izabranom odlomku Zeus u Menipovu društvu sjeda uz svojevrsne prozorske otvore kroz koje sa zemlje pristižu ljudske molbe upućene bogovima, da ih sasluša. Dio molbi, one pravedne, Zeus pripušta na nebo, dok one bezbožne i neispunjene otpuhuje ne dozvoljavajući da se nebu uopće približe.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Luc. Icaromenippus 25.3

Θυρίδες δὲ ἦσαν ἐξῆς τοῖς στομίοις τῶν φρεάτων ἐοικυῖαι πώματα ἔχουσαι, καὶ παρ' ἐκάστη θρόνος ἔκειτο χρυσοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεὺς καὶ ἀφελὼν τὸ πῶμα παρεῖχε τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν· εὐχοντο δὲ πανταχόθεν τῆς γῆς διάφορα καὶ ποικίλα. συμπαρακύψας γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπήκουον ἅμα τῶν εὐχῶν. ἦσαν δὲ τοιαῖδε, “ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο.” “ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φῦναι καὶ τὰ σκόροδα.” “ὦ θεοί, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν.” ὁ δὲ τις ἂν ἔφη, “Εἴθε κληρονομήσαιμι τῆς γυναικός,” “Εἴθε λάθοιμι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ,” “Γένοιτό μοι νικῆσαι τὴν δίκην,” “Δὸς στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια.” τῶν πλεόντων δὲ ὁ μὲν βορέαν εὐχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἦτει ὑετόν, ὁ δὲ γναφεὺς ἥλιον. Ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς καὶ τὴν εὐχὴν ἐκάστην ἀκριβῶς ἐξετάζων οὐ πάντα ὑπισχνεῖτο,

ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε· τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν προσίετο ἄνω διὰ τοῦ στομίου καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατετίθει φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους αὖθις ἀπέπεμπεν ἀποφυσῶν κάτω, ἵνα μὴδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ.

Analiza i komentar

Θυρίδες δὲ ἦσαν ἐξῆς
 τοῖς στομίοις τῶν φρεάτων ἐοικυῖαι
 πώματα ἔχουσαι,
 καὶ παρ' ἐκάστη
 θρόνος ἔκειτο χρυσοῦς.

Θυρίδες § 123

ἐοικυῖαι ἔοικα: činiti se; nom. pl. ž. r. part. perf. akt; § 90

ἔχουσαι ἔχω: imati; nom. pl. ž. r. part. prez. akt; § 90

Θυρίδες... ἐοικυῖαι... ἔχουσαι poveži

ἦσαν εἰμί: biti; 3. l. pl. impf.

τοῖς στομίοις § 82

τῶν φρεάτων § 123; 128

πώματα § 123

παρ' ἐκάστη = παρὰ ἐκάστη; § 90

θρόνος... χρυσοῦς § 82; 107-110

ἔκειτο κεῖμαι: ležati; 3. l. sg. impf. mediopas.

καθίσας οὖν ἑαυτὸν

ἐπὶ τῆς πρώτης

ὁ Ζεὺς

καὶ ἀφελὼν

τὸ πῶμα

παρεῖχε

τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν.

καθίσας καθίζω: posjedati; nom. sg. m. r. part. aor. akt.

ἑαυτὸν § 208

ἐπὶ τῆς πρώτης sc. θυρίδος (ἐπὶ + gen.); § 90

ὁ Ζεὺς § 178

ἀφελὼν ἀφαιρέω: dignuti; nom. sg. m. r. part. aor. akt.

παρεῖχε παρέχω: predati; 3. l. sg. impf. akt.

τοῖς εὐχομένοις εὐχομαι: moliti se; dat. pl. m. r. part. prez. mediopas.

εὐχοντο δὲ

πανταχόθεν τῆς γῆς

διάφορα καὶ ποικίλα.

εὐχοντο εὐχομαι: moliti se; 3. l. pl. impf. mediopas.

τῆς γῆς § 108

διάφορα καὶ ποικίλα § 82

συμπαράκυσας γὰρ καὶ αὐτὸς

ἐπήκουον ἅμα

τῶν εὐχῶν.

συμπαράκυσας συμπαράκω: nagnuti se; nom. sg. m. r. part. aor. akt.

αὐτὸς § 207

ἐπήκουον ἐπακούω: slušati (s gen.); 3. l. pl. impf. akt. (sc. Zeus i Menip)

τῶν εὐχῶν § 90

ἦσαν δὲ τοιαῖδε.

“ὦ Ζεῦ,

βασιλεῦσαί μοι γένοιτο.”

“ὦ Ζεῦ,

τὰ κρόμμυά μοι φῦναι

καὶ τὰ σκόροδα.”

“ὦ θεοί,

τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν.”

τοιαῖδε § 213

βασιλεῦσαι βασιλεύω: vladati; inf. aor. akt.

μοι § 205

γένοιτο γίγνομαι: postati; 3. l. sg. opt. aor. akt; § 464

τὰ κρόμμυά καὶ τὰ σκόροδα § 82

φῦναι φύω: rasti; inf. aor. akt.; ACI ovisi o zamišljenom δός ili γένοιτο

Ἦ θεοί § 82

τὸν πατέρα § 146

ἀποθανεῖν ἀποθνήσκω: umrijeti; inf. aor. akt; ACI ovisi o zamišljenom δότε ili γένοιτο kao u susjednim rečenicima

ὁ δέ τις ἂν ἔφη,

“Εἶθε

κληρονομήσαιμι τῆς γυναικός,”

“Εἶθε

λάθοιμι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ,”

“Γένοιτό μοι

νικῆσαι τὴν δίκην,”

“Δὸς

στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια.”

τις § 217

ἂν ἔφη φημί: govoriti; 3. l. sg. impf; iterativno ἂν (ponavljanje u prošlosti, hrv. kond. sad.); § 462

Εἶθε κληρονομήσαιμι κληρονομέω: dobiti nasljedstvo od koga (s gen.); 1. l. sg. opt. aor. akt.; § 464

τῆς γυναικός § 122

Εἶθε λάθοιμι λανθάνω: biti skriven; 1. l. sg. opt. aor. akt; § 464

ἐπιβουλεύσας ἐπιβουλεύω: raditi komu o glavi (s dat.); nom. sg. m. r. part. aor. akt; prevedi predikatno; § 501

τῷ ἀδελφῷ § 82

νικῆσαι νικάω: pobjeđivati; inf. aor. akt.

τὴν δίκην § 90

Δὸς δίδωμι: davati; 2. l. j. impt. aor. akt.

στεφθῆναι στέφω: ovjenčavati; inf. aor. pas.

τὰ Ὀλύμπια akuzativ obzira; § 82; § 389

τῶν πλεόντων δὲ

ὁ μὲν βορέαν εὗχετο ἐπιπνεῦσαι,

ὁ δὲ νότον,

ὁ δὲ γεωργὸς ἥτει ὑετόν,
ὁ δὲ γναφεὺς ἥλιον.

τῶν πλεόντων πλέω: ploviti; gen. pl. m. r. part. prez. akt. (dijelni genitiv, § 395)

βορέαν § 100

εὔχετο εὔχομαι: moliti se; 3. l. sg. impf. mediopas.

ἐπιπνεῦσαι ἐπιπνέω: puhati; inf. aor. akt.

νότον § 82

γεωργὸς § 82

ἥτει αἰτέω: zahtijevati; 3. l. sg. impf. akt.

ὑετόν § 82

γναφεὺς § 175

ἥλιον § 82

ὁ μὲν... ὁ δὲ... ὁ δὲ... jedan... drugi... treći...

Ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς

καὶ τὴν εὐχὴν ἐκάστην ἀκριβῶς ἐξετάζων

οὐ πάντα ὑπισχνεῖτο,

ἀλλ'

ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ,

ἕτερον δ' ἀνένευσε.

Ἐπακούων ἐπακούω: slušati; nom. sg. m. r. part. prez. akt.

τὴν εὐχὴν ἐκάστην § 90; 103

ἀκριβῶς prilog od ἀκριβής; § 204

ἐξετάζων ἐξετάζω: ispitivati; nom. sg. m. r. part. prez. akt.

πάντα § 193

ὑπισχνεῖτο ὑπισχνέομαι: obećavati; 3. l. sg. impf. mediopas.

ἀλλ' ἕτερον ἀλλ' = ἀλλά; § 103

ἔδωκε δίδωμι: davati; 3. l. sg. ind. aor. akt.

ἀνένευσε ἀνανεύω: zanijekati; 3. l. sg. ind. aor. akt.

τάς μὲν γὰρ δικαίας

τῶν εὐχῶν

προσίετο ἄνω

διὰ τοῦ στομίου
 καὶ
 ἐπὶ τὰ δεξιὰ
 κατετίθει φέρων,
 τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους
 αὖθις ἀπέπεμπεν ἀποφυσῶν κάτω,
 ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο
 τοῦ οὐρανοῦ.

τὰς μὲν γὰρ δικαίας § 103
 προσίετο προσίημι: prihvaćati; 3. l. sg. impf. mediopas.
 ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἐπὶ + acc = na (smjer); § 103
 κατετίθει κατατίθημι: stavljati; 3. l. sg. impf. akt.
 φέρων φέρω: nositi; nom. sg. m. r. part. prez. akt.
 τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους § 103
 ἀπέπεμπεν ἀποπέμπω: odašiljati; 3. l. sg. impf. akt.
 ἀποφυσῶν ἀποφυσάω: otpuhivati; nom. sg. m. r. part. prez. akt.
 γένοιντο γίγνομαι: postati; 3. l. pl. opt. aor. akt.
 πλησίον τοῦ οὐρανοῦ πλησίον: prilog od πλήσιος (blizu neba); § 103
 ἵνα... οὐρανοῦ namjerna rečenica; § 470

Poglavlje 18

Plutarh, Solon 4, 3

O tekstu

U Plutarhovim *Paralelnim životopisima* (Βίοι παράλληλοι) biografija Solona Atenjanina (639.–559. pr. Kr.) stoji uz životopis Rimljanina Publija Valerija Poplikole (ili Publikole, u. 503. pr. Kr.).

Pošto je, na početku Solonova životopisa, kratko prikazao porijeklo atenskoga mudraca, njegovo prijateljstvo s kasnijim tiraninom Pizistratom i bavljenje trgovinom, koju Solon nije smatrao nedostojnom svoga plemenitog porijekla, Plutarh čini digresiju i pripovijeda o Talesu iz Mileta, prvome koji je filozofiju učinio spekulativnom, a ne isključivo praktičnom i pragmatičnom djelatnošću.

I Tales i Solon, kao i Bijant iz Prijene, pripadali su sedmorici drevnih grčkih mudraca (οἱ ἑπτὰ σοφοί). Oni su, prema Plutarhu, status mudraca potvrdili ponajprije u događaju s tronošcem (τρίπους) o kojem pripovijeda odabrani odlomak.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Plut. Solon 4.3

Κῶων γὰρ ὥς φασι καταγόντων σαγήνην, καὶ ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων τὸν βόλον οὕτω φανερόν ὄντα, χρυσοῦς ἐφάνη τρίπους ἐλκόμενος, ὃν λέγουσιν Ἑλένην πλέουσαν ἐκ Τροίας αὐτόθι καθεῖναι, χρησιμοῦ τινος ἀναμνησθεῖσαν παλαιοῦ. γενομένης δὲ τοῖς ξένοις πρῶτον ἀντιλογίας πρὸς τοὺς ἀλιέας περὶ τοῦ τρίποδος, εἴτα τῶν πόλεων ἀναδεξαμένων τὴν διαφοράν, ἄχρι πολλοῦ προελθοῦσαν, ἀνεῖλεν ἀμφοτέροις ἡ Πυθία τῷ σοφωτάτῳ

τὸν τρίποδα ἀποδοῦναι. καὶ πρῶτον μὲν ἀπεστάλη πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον, ἐκουσίως τῶν Κῶων ἐνὶ δωρουμένων ἐκείνῳ περὶ οὗ πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ Μιλησίους ἐπολέμησαν. Θάλεω δὲ Βίαντα σοφώτερον ἀποφαίνοντος αὐτοῦ, πρὸς ἐκεῖνον ἦκεν, ὑπ' ἐκείνου δ' αὖθις ἀπεστάλη πρὸς ἄλλον ὥς σοφώτερον. εἷτα περιῶν καὶ ἀναπεμπόμενος, οὕτως ἐπὶ Θαλῆν τὸ δεύτερον ἀφίκετο, καὶ τέλος εἰς Θήβας ἐκ Μιλήτου κομισθεὶς τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι καθιερώθη.

Analiza i komentar

Κῶων γὰρ

ὥς φασι

καταγόντων σαγήνην,

καὶ ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων

τὸν βόλον

οὕτω φανερόν ὄντα,

χρυσοῦς ἐφάνη τρίπους ἐλκόμενος,

ὃν λέγουσιν

Ἐλένην πλέουσιν ἐκ Τροίας αὐτόθι καθεῖναι,

χρησμοῦ τινος ἀναμνησθεῖσαν παλαιοῦ.

Κῶων § 103

ὥς φασι § 40

φασι φημί: govoriti; 3. l. pl. ind. prez. akt.

καταγόντων κατάγω: donijeti s mora na kopno; g. pl. m. ptc. prez. akt.; participski dio GA: "pošto su..."

σαγήνην § 90

ξένων § 82

ἐκ Μιλήτου § 424, § 82

πριαμένων ἐπριάμην: kupiti (samo aorist); g. pl. m. ptc. aor. med.; participski dio GA: "pošto su..."

τὸν βόλον § 82

φανερόν § 103

ὄντα εἰμί: biti; a. sg. ptc. prez. (akt.)

χρυσοῦς § 107

ἐφάνη φαίνω: pas. pojaviti se; 3. l. sg. ind. aor. pas.

τρίπους § 126

ἐλκόμενος ἔλκω: vući; n. sg. m. ptc. prez. medpas.

δν § 215

λέγουσιν λέγω: govoriti; 3. l. pl. ind. prez. akt.; kao obaveznu dopunu (verbum dicendi) ovdje ima A+I

Ἑλένην § 90; imenski dio A+I

πλέουσιν πλέω: ploviti; a. sg. f. ptc. prez. akt.; imenski dio A+I

ἐκ Τροίας § 424, § 90

καθεῖναι καθίημι: ispustiti, baciti; inf. aor. akt.

χρησμοῦ § 82

χρησμοῦ τινος § 40

τινος § 217

ἀναμνησθεῖσαν ἀναμνήσκω: podsjetiti, pas. sjetiti se, τινος nečega; a. sg. f. ptc. aor. pas.; vrši službu priložne oznake uzroka: "zato što..."

παλαιοῦ § 103

γενομένης δὲ τοῖς ξένους

πρῶτον

ἀντιλογίας

πρὸς τοὺς ἀλλείας

περὶ τοῦ τρίποδος,

εἶτα

τῶν πόλεων ἀναδεξαμένων τὴν διαφοράν,

ἄχρι πολέμου προελθοῦσαν,

ἀνεῖλεν ἀμφοτέροις

ἡ Πυθία

τῷ σοφωτάτῳ τὸν τρίποδα ἀποδοῦναι.

γενομένης γίγνομαι: nastati; g. sg. f. aor. med.; participski dio GA

δὲ čestica povezuje rečenicu s prethodnom, "a"

τοῖς ξένους § 82

πρῶτον... εἶτα koordinirani prilozi

ἀντιλογίας § 90; imenski dio GA

πρὸς τοὺς ἀλλείας § 435, § 175

περὶ τοῦ τρίποδος § 433, § 126

τῶν πόλεων § 165; imenski dio GA

ἀναδεξαμένων ἀναδέχομαι: preuzimati; g. pl. f. aor. med.; participski dio GA

τὴν διαφοράν § 90

πολέμου § 82

προελθοῦσαν προέρχομαι: napredovati, eskalirati; a. sg. f. ptc. aor. (akt.)

ἀνείλεν ἀναιρέω: određivati; 3. l. sg. ind. aor. akt.

ἄμφοτέροις § 224.3

ἡ Πυθία § 90

τῷ σοφώτῳ § 197

τὸν τρίποδα § 126

ἀποδοῦναι ἀποδίδωμι: predati; inf. aor. akt.

καὶ πρῶτον μὲν ἀπεστάλη

πρὸς Θαλῆν

εἰς Μίλητον,

ἐκουσίως τῶν Κῶν ἐνὶ δωρουμένων ἐκείνῳ

περὶ οὗ

πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ Μιλησίους

ἐπολέμησαν.

μὲν čestica najavljuje da će slijediti koordinirana rečenica s česticom δέ

ἀπεστάλη ἀποστέλλω: poslati; 3. l. sg. ind. aor. pas.

πρὸς Θαλῆν § 435, § 100

εἰς Μίλητον § 419, § 82

τῶν Κῶν § 103

ἐνὶ § 224

ἐκείνῳ § 214.3

δωρουμένων δωρέομαι: poklanjati; g. pl. m. ptc. prez. (med.)

περὶ οὗ § 433, § 215

πρὸς ἅπαντας... Μιλησίους § 435, § 103

ἐπολέμησαν πολεμέω: ratovati περί τινος πρὸς τινά zbog nečega protiv nekoga; 3. l. pl. ind. aor. akt.

Θάλεω δὲ Βίαντα σοφώτερον ἀποφαίνοντος αὐτοῦ,

πρὸς ἐκεῖνον ἦκεν,

ὕπ' ἐκείνου δ' αὖθις ἀπεστάλη

πρὸς ἄλλον
ὥς σοφώτερον.

Θάλεω § 100, § 102; imenski dio GA

δὲ čestica povezuje rečenicu s prethodnom, "a"

Βίαντα § 139

σοφώτερον... αὐτοῦ § 197; genitiv poređenja (comparationis), § 404

ἀποφαίνοντος ἀποφαίνω: obznaniti; g. sg. m. ptc. prez. akt.; participski dio GA

πρὸς ἐκεῖνον § 435, § 214.3

ἦκεν ἦκω: doći (s vrijednošću perfekta); 3. l. sg. impf. akt. (s vrijednošću prošlog perfekta)

ὑπ' ἐκείνου § 437, § 214.3

δ' αὖθις § 68

ἀπεστάλη ἀποστέλλω: poslati; 3. l. sg. ind. aor. pas.

πρὸς ἄλλον § 435, § 212.1

ὥς σοφώτερον ὥς izražava subjektivan uzrok, kao kod adverbnog participa (§ 503.2): "kao da...", "jer je, navodno..."; § 197

εἶτα

περιῶν

καὶ ἀναπεμπόμενος,

οὕτως

ἐπὶ Θαλῆν

τὸ δεύτερον

ἀφίκετο,

καὶ

τέλος

εἰς Θήβας

ἐκ Μιλήτου

κομισθεὶς

τῷ Ἰσμενίῳ Ἀπόλλωνι

καθιερώθη.

περιῶν περιέρχομαι: obilaziti; n. sg. m. ptc. prez. akt. (od osnove περιεῖμι)

ἀναπεμπόμενος ἀναπέμπω: poslati natrag; n. sg. m. ptc. prez. medpas.

ἐπὶ Θαλῆν § 436, § 100

τὸ δεύτερον § 223; supstantivirani redni broj (§ 373) odgovara na pitanje
"koji put?"

ἀφίκετο ἀφικνέομαι: doći; 3. l. sg. ind. aor. (med.)

τέλος § 153; ovdje upotrijebljeno priložno: naposljetku

εἰς Θήβας § 419, § 90

ἐκ Μιλήτου § 424, § 82

κομισθεὶς κομίζω: odnijeti, prenijeti; n. sg. m. ptc. aor. pas.

τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι § 103, § 131

καθιερώθη καθιερόω: posvetiti; 3. l. sg. ind. aor. pas.

Poglavlje 19

Ksenofont, Uspomene na Sokrata 2, 4, 1

O tekstu

Uspomene na Sokrata (Απομνημονεύματα Σωκράτους) sastavljene su u četiri knjige i zapravo predstavljaju skup razgovora i epizoda sa Sokratom u glavnoj ulozi. U drugoj knjizi Sokrat, između ostalog, govori i o prijateljstvu. U ovdje odabranom odjeljku Sokrat, podsjetivši na opće mišljenje da je dobar prijatelj najbolja stečevina, ipak primjećuje da se većina više brine o svemu drugome, nego o prijateljima.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Xen. Memorabilia 2.4.1

Ἦκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου ἐξ ὧν ἔμοιγε ἐδόκει μάλιστ' ἂν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων κτῆσίν τε καὶ χρεῖαν. τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη ἀκούειν, ὥς πάντων κτημάτων κράτιστον ἂν εἴη φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελομένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλοὺς ἢ φίλων κτήσεως. καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἀγροὺς καὶ ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα καὶ σκεύη κτωμένους τε ἐπιμελῶς ὁρᾷν ἔφη καὶ τὰ ὄντα σῶζειν πειρωμένους, φίλον δέ, ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναί φασιν, ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλοὺς οὔτε ὅπως κτήσωνται φροντίζοντας οὔτε ὅπως οἱ ὄντες αὐτοῖς σῶζονται. ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν ὁρᾷν τινὰς ἔφη τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἰατροὺς εἰσάγοντας καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας, τῶν δὲ φίλων ὀλιγωροῦντας, ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων ἐπὶ μὲν τοῖς οἰκέταις ἀχθομένους τε

καὶ ζημίαν ἡγουμένους, ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι, καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων οὐδὲν ἐῶντας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσκεπτον, τῶν δὲ φίλων ἐπιμελείας δεομένων ἀμελοῦντας.

Analiza i komentar

Ἦκουσα δέ ποτε

αὐτοῦ

καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου

ἐξ ὧν ἔμοιγε ἐδόκει

μάλιστ' ἄν τις ὠφελεῖσθαι

πρὸς φίλων κτήσιν τε καὶ χρεῖαν.

Ἦκουσα ἀκούω τινός τι: slušati od koga što; 1. l. sg. ind. aor. akt.; poveži s αὐτοῦ... διαλεγομένου, predikatni particip uz verba sentiendi; § 502.B
4

αὐτοῦ § 207

περὶ φίλων § 433; § 82

διαλεγομένου διαλέγομαι: razgovarati; g. sg. m. ptc. prez. med.; poveži s αὐτοῦ

ἐξ ὧν § 424; § 215, relativ se odnosi na neizrečeni objekt od διαλεγομένου ἔμοιγε § 205, § 206

ἐδόκει δοκέω (intr.) = činiti se; 3. l. sg. impf. akt.; δοκεῖ μοι = čini mi se, mislim

μάλιστ' § 204.3; § 68, elizija

τις § 217

ἄν ὠφελεῖσθαι ὠφελέω = koristiti; inf. prez. med.; inf. uz ἄν zadobiva potencijalno značenje, tj. zamjenjuje rečenicu u kojoj bi bio optativ s ἄν § 506,

πρὸς... κτήσιν τε καὶ χρεῖαν § 435; § 165; § 90

τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν

ἔφη ἀκούειν,

ὥς

πάντων κτημάτων

κράτιστον ἂν εἶη
 φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός·
 ἐπιμελομένους δὲ
 παντὸς μᾶλλον
 ὁρᾷ ἔφη
 τοὺς πολλοὺς
 ἢ φίλων κτήσεως.

τοῦτο... δὴ § 213.2, δὴ = dakle; § 516.5

μὲν... δὲ § 519.7

γὰρ § 517

πολλῶν § 196; § 402; ablativni genitiv

ἔφη φημί: reći; 3. l. sg. impf. akt.

ἀκούειν ἀκούω: čuti; inf. prez. akt.; subjekt infinitiva ne razlikuje se od subjekta glavne rečenice, pa se ne izriče § 491.2

ὥς... κράτιστον ἂν εἶη eksplanatorna apozicija uz τοῦτο

ὥς kao veznik izričnih zav. rečenica, § 467

ἂν εἶη u izričnim rečenicama može doći i potencijal, § 467

πάντων κτημάτων § 193; § 123; § 395; partitivni genitiv

κράτιστον § 202

εἶη εἰμί: biti; 3. l. sg. opt.

φίλος § 82

σαφῆς § 153

ἀγαθός § 103

ἐπιμελομένους ἐπιμελομαι τινος: brinuti se za nešto; ak. pl. m. ptc. prez. med.; predikatni particip iza gl. ὁράω proteže se na objekt (τοὺς πολλοὺς); § 502

παντὸς μᾶλλον... ἢ za sve više nego... § 193; § 204.3; § 514

ὁρᾷ ὁράω: vidjeti; inf. prez. akt.; ὁρᾷ ἔφη, subjekt infinitiva ne razlikuje se od subjekta glavne rečenice, pa se ne izriče, § 491.2

τοὺς πολλοὺς § 196; οἱ πολλοί, ovdje „većina“, § 370

φίλων § 82

κτήσεως § 165

καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἀγροὺς καὶ ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα καὶ
 σκεύη

κτωμένους τε ἐπιμελῶς

ὁρᾷ ἔφη

καὶ τὰ ὄντα σώζειν
 πειρωμένους,
φίλον δέ,
ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναί
φασιν,
 ὁρᾶν ἔφη
 τοὺς πολλοὺς
 οὔτε ὅπως κτήσονται
 φροντίζοντας
 οὔτε ὅπως οἱ ὄντες αὐτοῖς
 σώζονται.

οἰκίας § 90

ἀγροὺς § 82

ἀνδράποδα § 82

βοσκήματα § 123

σκεύη § 153

κτωμένους κτάομαι = nastojati steći; ak. pl. m. ptc. prez. med.

ἐπιμελῶς § 204 ; poveži s κτωμένους

ὄντα εἰμί = biti; ak. pl. n. ptc.; τὰ ὄντα (tj. αὐτοῖς) „ono što imaju“; objekt od σώζειν

σώζειν σώζω = sačuvati; inf. prez. akt.

πειρωμένους πειράομαι = truditi se; ak. pl. m. ptc. prez. med.

φίλον § 82

ὃ § 215; relativ je u rodu predikata kao lat. amicum, quod bonum esse dicunt

μέγιστον § 200

ἀγαθὸν § 103; ἀγαθὸν je ovdje supstantivirani pridjev, ali nema član jer je predikatno ime

εἶναί εἰμί = biti; infinitiv; dio konstrukcije A+I

φασιν φημί: reći; 3. l. ind. prez. akt.; enklitika, § 40

οὔτε... οὔτε § 513.4; sastavni veznik

ὅπως κτήσονται... ὅπως... σώζονται u namjernim rečenicama koje ovise o verba curandi (ovdje particip φροντίζοντας), osim indikativa futura, može iza glavnog vremena stajati konjunktiv § 472

κτήσονται κτάομαι = steći; 3. l. pl. konj. aor. med.

φροντίζοντας φροντίζω = brinuti se; ak. pl. m. ptc. prez. akt.; § 502; predikatni particip iza verba sentiendi (ὁρᾶν... τοὺς πολλοὺς... φροντίζοντας)

ὄντες εἰμί = biti; n. pl. m. ptc.; οἱ ὄντες § 373; supstantiviranje članom αὐτοῖς § 207; οἱ ὄντες αὐτοῖς (tj. φίλοι), posvojni dativ, § 412.2
σφύζονται σφύζω = sačuvati; 3. l. pl. konj. aor. med.

ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν

ὁρᾷν τινας

ἔφη

τοῖς μὲν οἰκέταις

καὶ ἰατροὺς εἰσάγοντας

καὶ τᾶλλα

τὰ πρὸς ὑγίειαν

ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας,

τῶν δὲ φίλων ὀλιγωροῦντας,

ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων

ἐπὶ μὲν τοῖς οἰκέταις

ἄχθομένους τε καὶ ζημίαν ἡγουμένους,

ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις

οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι,

καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων

οὐδὲν ἐὼντας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσκεπτον,

τῶν δὲ φίλων

ἐπιμελείας δεομένων

ἀμελοῦντας.

ἀλλὰ καὶ štoviše (lat. quin etiam)

καμνόντων κάμνω = biti bolestan; g. pl. m. ptc. prez. akt.

τε καὶ § 513.2

φίλων... οἰκετῶν § 82; § 100; poveži s καμνόντων; GA

ὁρᾷν... ἔφη subjekt infinitiva ne razlikuje se od subjekta glavne rečenice, pa se ne izriče, § 491.2

τινας § 217

τοῖς... οἰκέταις § 100; § 412; dativ interesa

ἰατροὺς § 82

εἰσάγοντας εἰσάγω = dovoditi; ak. pl. m. ptc. prez. akt.; § 502; predikatni

particip iza verba sentiendi (ὁρᾷν... τινας... εἰσάγοντας... παρασκευάζοντας...

ὀλιγωροῦντας)

τᾶλλα § 82; τᾶλλα = τὰ ἄλλα; kraza; § 66; atributni položaj: τὰ πρὸς ὑγίειαν; § 375

πρὸς ὑγίειαν § 435.C; § 97

παρασκευάζοντας παρασκευάζω = pripremati; ak. pl. m. ptc. prez. akt.

ὀλιγοροῦντας ὀλιγορέω τινος = zanemarivati koga; ak. pl. m. ptc. prez. akt.

ἀποθανόντων ἀποθνήσκω = umirati; gen. pl. m. ptc. aor. akt.; ἀποθανόντων... ἀμφοτέρων: GA; § 504

ἀμφοτέρων § 224.3

ἄχθομένους ἄχθομαι ἐπὶ τινι = tužan biti radi koga; ak. pl. m. ptc. prez. med.; § 502; predikatni particip iza verba sentiendi (ὀρᾶν... τινας... ἄχθομένους... ἡγουμένους... οἰομένους... ἔωντας... ἀμελοῦντας)

ζημίαν § 90

ἡγουμένους ἡγέομαι (+ 2 ak.) = što za što držati; ak. pl. m. ptc. prez. med.; ἡγουμένους ζημίαν (tj. τὸν θάνατον)

οὐδὲν § 391; adverbni akuzativ (prilog); ništa, nikako (nihil)

οἰομένους οἶομαι = misliti; ak. pl. m. ptc. prez. med.; dopunjuje ga A+I, uz ispuštanje akuzativa ako je subjekt isti

ἐλαττοῦσθαι ἐλαττόομαι ἐπὶ τινι = štetu trpjeti radi koga; inf. prez. med.

τῶν... ἄλλων κτημάτων § 123; § 212; § 371; partitivni genitiv; § 395

οὐδὲν § 224

ἔωντας ἐάω = ostavljati; ak. pl. m. ptc. prez. akt.

ἀθεράπευτον... ἀνεπίσκεπτον složeni pridjevi; § 106; οὐδὲν ἀθεράπευτον... ἀνεπίσκεπτον; dvostruka negacija pojačava učinak („litota“)

οὐδ' οὐδ' = οὐδέ; elizija, § 68

ἐπιμελείας § 97

δεομένων δέομαι τινος = trebati nešto; gen. pl. m. ptc. prez. med.; poveži s ἐπιμελείας

ἀμελοῦντας ἀμελέω τινος = zanemarivati nekoga; ak. pl. m. ptc. prez. akt.; poveži s τῶν... φίλων... δεομένων

Poglavlje 20

Tukidid, Povijest 6, 8, 1

O tekstu

Izabrani odlomak iz šeste knjige Tukididova *Spisa o ratu Peloponežana i Atenjana* (Ευγγραφὴ περὶ τοῦ πολέμου τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων) govori o događanjima s početka 415. pr. Kr, kad je sicilski grad Segesta Atenjanima poslao zahtjev i mjesečnu novčanu naknadu za slanje šezdeset ratnih brodova, da ih podupru u ratnim sukobima sa Selinuntom. Segestanci lažno predstavljaju svoju financijsku moć, no Atenjani odlučuju zahtjevu udovoljiti, a usput, ako im ratne prilike dozvole, pomoći i žiteljima sicilskoga grada Leontina. To je bio početak znamenite i za Atenu pogubne Sicilske ekspedicije (415–413).

Pročitajte naglas grčki tekst.

Thuc. Historiae 6.8.1

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἦγον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἑγεσταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἐξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου ὥς ἐς ἐξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἑγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὥς εἴη ἐτοῖμα ἐν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἐξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγούς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν Ἑγεσταίοις

πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίους, ἣν τι περι-
γίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τᾶλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράξαι
ὅπη ἂν γινώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις.

Analiza i komentar

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους
ἅμα ἦρι
οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις
ἦκον
ἐκ τῆς Σικελίας
καὶ οἱ Ἑγεσταῖοι
μετ' αὐτῶν
ἄγοντες ἐξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου
ὥς ἐς ἐξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν,
ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν.

δ' = δέ

ἐπιγιγνομένου ἐπιγίγνομαι: nadolaziti; g. sg. sr. r. part. prez. mediopas.

θέρους § 153

ἦρι § 146

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι prev: u proljeće sljedeće sezone voj-
nih pohoda; § 408

οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις § 82; 165

ἦκον ἦκω: doći; 3. l. pl. impf. akt.

ἐκ τῆς Σικελίας § 90

οἱ Ἑγεσταῖοι § 82

μετ' αὐτῶν = μετὰ αὐτῶν; § 207

ἄγοντες ἄγω: voditi; n. pl. m. r. part. prez; poveži s ἦκον; § 500

ἐξήκοντα τάλαντα § 223; 82

ἀσήμου ἀργυρίου § 82

ἐς ἐξήκοντα ναῦς § 182

ὥς μηνὸς μισθόν prev: kao mjesečnu plaću; § 82

ἃς § 215

ἔμελλον μέλλω: namjeravati; 3. l. pl. impf. akt.

δεήσεσθαι δέω: tražiti; inf. fut. mediopas.

πέμπειν πέμπω: slati; inf. prez. akt; § 493,2

ἄς... πέμπειν odnosna rečenica

καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
 ἐκκλησίαν ποιήσαντες
 καὶ ἀκούσαντες
 τῶν τε Ἑγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβων
 τὰ τε ἄλλα ἐπαγωγὰ
 καὶ οὐκ ἀληθῆ
 καὶ περὶ τῶν χρημάτων
 ὥς εἴη ἐτοῖμα
 ἐν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ
 καὶ ἐν τῷ κοινῷ,
 ἐψηφίσαντο
 ναῦς ἐξήκοντα πέμπειν
 ἐς Σικελίαν
 καὶ στρατηγούς αὐτοκράτορας
 Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου
 καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου
 καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους,
 βοηθοὺς μὲν Ἑγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους,
 ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ,
 ἣν τι περιγίγνηται αὐτοῖς
 τοῦ πολέμου,
 καὶ τᾶλλα
 τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ
 πράξαι
 ὅπῃ ἂν γινώσκωσιν
 ἄριστα Ἀθηναίοις.

ἐκκλησίαν § 82

ποιήσαντες ποιέω: činiti; n. pl. m. r. part. aor. akt.

ἀκούσαντες ἀκούω (τί τινος): slušati; n. pl. m. r. part. aor. akt.

τῶν τε Ἑγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβων τε... καὶ = ne samo... nego i; § 82; 210,3; 165; § 513

- τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ § 212; 103; 153; § 513
περὶ τῶν χρημάτων § 123
εἶη εἰμί: biti; 3. l. sg. opt. prez.; glagol u jednini uz imenicu sr. r. u množini (§ 361);
ἐτοῖμα § 82
ἐν τε τοῖς ἱεροῖς § 82
πολλά § 196
ἐν τῷ κοινῷ prev: u državnoj riznici; § 82
ὥς... κοινῷ zavisna izrična rečenica; § 467
ἐψηφίσαντο ψηφίζω: glasovati; 3. l. pl. ind aor. mediopas.
στρατηγὸς αὐτοκράτορας § 82; 146
Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου § 100; 82
Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους § 82; 153
βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους § 82
ξυγκατοικίσαι συγκατοικίζω: skupa obnoviti naseobinu; inf. aor. akt.
δὲ poveži s prethodnim μὲν; § 513
Λεοντίους § 82
ἦν = ἐάν
τι poveži s τοῦ πολέμου § 217
περιγίγνηται περιγίγνομαι: nadvisivati (περιγίγνηται τί τινι = netko u ne-
čemu ostvaruje prednost); 3. l. sg. ind. prez. mediopas.
αὐτοῖς § 207
τοῦ πολέμου § 82; § 395
ἦν... πολέμου protaza eventualne pogodbene rečenice; § 476
τᾶλλα = τὰ ἄλλα; § 16; 66
πρᾶξαι πράττω (πράσσω): činiti; inf. aor. akt.
ὅπη prev: kako; § 221
γινώσκωσιν γινώσκω: prepoznati, prosuditi; 3. l. pl. konj. prez. akt.
ἄριστα § 202
ὅπη... Ἀθηναίοις eventualna odnosna rečenica; § 486,2

Sadržaj

1	Ezop, Basne 216	4
2	Platon, Meneksen 237c	11
3	Lukijan, Dva put optužen 2, 9	16
4	Tukidid, Povijest 1, 18, 1	21
5	Ezop, Basne 83	27
6	Platon, Fedon 85a	32
7	Izokrat, Buzirid 28, 1	38
8	Tukidid, Povijest 6, 30, 1	44
9	Lizija, Protiv Agorata 39	50
10	Izokrat, Euagora 9, 1	56
11	Platon, Kritija 114e	61
12	Izokrat, Demoniku 16.1	66
13	Arijan, Anabaza 2, 3, 6	72
14	Lukijan, Razgovori bogova 20, 7	79
15	Plutarh, O brbljavosti 513a	84
16	Ksenofont, Simpozij 4, 34, 4	89
17	Lukijan, Ikaromenip 25, 3	95

18 Plutarh, Solon 4, 3	101
19 Ksenofont, Uspomene na Sokrata 2, 4, 1	107
20 Tukidid, Povijest 6, 8, 1	113